OBREDI SVETE SEDMICE

SVEČANI I JEDNOSTAVNI CEREMONIJAL

Izdalo
Uredništvo »Službe Božje«

MAKARSKA 1962.

23294

OBREDI SVETE SEDMICE

SVEČANI I JEDNOSTAVNI CEREMONIJAL

Izdalo
Uredništvo »Službe Božje«

MAKARSKA 1962.

Priredio
Dijecezanski liturgijski odbor zagrebačke nadbiskupije

S dozvolom crkvenih vlasti

Tiskala »Srboštampa« — Beograd Zmaj Jovina 39

SVETA SEDMICA

Pastoralna i obredna priprava

1. Mjesni Ordinarij će se pobrinuti, da svećenici, napose oni u duhovnoj pastvi, budu dobro poučeni ne samo o obrednim propisima novoga »Ordo« Svete sedmice, nego i o njegovu liturgijskom značenju i pastoralnom cilju.

2. Pobrinut će se također, da vjernici, za vrijeme korizme, budu kako treba poučeni, da bi pravilno razumjeli obrede Svete sedmice, tako da mogu sudjelovati u njima s razumijevanjem i pobožno. (Instructio 16. XI 1955, n. l.).

3. Budući da su na mnogim mjestima i kod raznih naroda sa svetkovanjem Svete sedmice povezani mnogi običaji, mjesni će Ordinarij i dušobrižnici nastojati, da usklade one običaje, koji promiču solidnu pobožnost, s obredima Svete sedmice, kako ih donosi Ordo. Osim toga, vjernike treba poučiti o velikoj vrijednosti svete liturgije, koja daleko nadvisuje, uvijek, no osobito u ovim danima, sve druge pa i najbolje običaje i pobožnosti, bile one kojegod vrste (Instructio, 16. X1 1955, n. l.).

Opće odredbe

4. Tokom čitave Svete sedmice isključene su sve komemoracije, i, u misi, ispuštaju se također sve kolekte, naložene pod bilo kojim titulom. (Decretum, 16. XI 1955, n. 3).

5. Kroz čitavu Svetu sedmicu, to jest od II. nedelje Muke ili Cvjetnice do mise uskrsne vigilije uključivo, u misama, (a na Veliki petak u poslijepodnevnom liturgijskom obredu) koji se služe svečano, to jest s đakonom i subđakonom, celebrant ispušta sve ono što đakon, subđakon ili lektor pjeva ili čita (vi officii sui), (Instructio 16. XI. n. 6).

5a. U Biskupijama, u kojima nije Sveta stolica odobrila upotrebu narodnog jezika u čitavoj liturgiji Svete sedmice, celebrant čita na liturgijskom jeziku one dijelove, koje đakon, subđakon ili lektor čita ili pjeva na narodnom jeziku na temelju već datih povlastica.

6. Što se tiče euharistijskog posta, vrijede sadašnji propisi.

7. Na drugu nedjelju Muke (Cvjetnica), na Veliki ponedjeljak, utorak, i srijedu moli se časoslov u obično vrijeme.

Dok traje Triduum sacrum, to jest: Veliki četvrtak, petak i subota ,ako se časoslov moli in coro ili in communi, treba se držati slijedećega:

Jutrenja se ne anticipira, nego se moli u jutro u prikladno vrijeme. Ipak, u katedralama, u kojima se na Veliki četvrtak ujutro služi misa za posvetu svetih ulja jutrenja Velikog četvrtka može se anticipirati dan prije, kasno poslije podne.

Hvale se i manji časovi mole u svoje vrijeme.

Večernja četvrtka i petka se ispušta, jer je zamjenjuju glavni obredi tih dana. No u subotu se moli poslije podne u običajno vrijeme.

Povečerje četvrtka i petka moli se iza liturgijckih obreda tih dana; na Veliku se subotu ispušta.

U privatnom moljenju, u ova tri dana, kanonski se časovi mole svaki u svoj čas prema rubrikama. (Decretum, 16. XI. 1955, n. 4—5).

Upotreba svečanog ili jednostavnog obreda

8. U svim crkvama te javnim i polujavnim bogomoljama, gdje ima dovoljan broj službenika, obredi II. nedjelje Muke, četvrtka, petka i uskrsnog bdjenja mogu se vršiti u svečanoj formi. (Ordinationes, 1. II 1957, n. 1).

9. Međutim, u crkvama te javnim i polujavnim bogomoljama, gdje nema dovoljnog broja službenika (»ministri sacri«) može se upotrijebiti jednostavan obred. No da bi se mogao taj obred vršiti, potrebno je imati klerike ili barem ministrante i to za drugu nedjelju Muke i Veliki četvrtak barem trojicu; i barem četvoricu za liturgijski obred na Veliki petak i za Uskrsno bdjenje. Ti ministranti moraju biti dobro uvježbani u obredima svoje službe. Taj dvostruki uvjet, to jest dovoljan broj ministranata i njihova dobra uvježbanost, apsolutno se traži, da bi se jednostavni obred mogao vr-

šiti. Ordinariji se moraju pobrinuti, da se taj dvostruki uvjet, određen za jednostavni obred točno ispunjuje. (Ordinationes 1. II 1957, n. 2).

10. Ako je ondje, gdje se obredi Svete sedmice vrše po jednostavnom načinu, na raspolaganju jedan drugi svećenik, ili barem đakon, može taj da, obučen kao đakon, pjeva evanđelje, kada je to potrebno ili Muku (u tom slučaju celebrant pjeva ili čita dijelove Krista), ili pohvalu uskrsne svijeće (Exultet), kao i čitanja i pozive, tako Flectamus genua, Levate ili Benedicamus Domino ili Ite, missa est. Jednom riječi sve ono, što vrši đakon u svečanom obredu (Ordinationes 1. II. 1957, n. 3).

II. nedjelja Muke ili »Cvjetnica«

11. Svečani blagoslov grančica (paoma ili drugih) i ophod sa misom iza toga obavlja se do podne, u vrijeme kad se obično služi glavna misa; u koru iza Trećega časa.

No u crkvama, gdje se služi večernja misa uz brojno učešće vjernika, može mjesni Ordinarij dopustiti, da se svečani blagoslov grančica i ophod s misom iza toga obavi poslije podne, ako traži pravi pastoralni razlog. No ipak uz uvjet, da se blagoslov i ophod nije u tim crkvama obavio do podne (Ordinationes 1. II 1957, n. 4).

12. Nije dopušteno, da se obavi blagoslov grančica bez ophoda i bez mise (Ordinationes 1. II 1957, n. 5).

13. Blagoslov grančica može se obaviti u jednoj drugoj crkvi, iz koje će ići ophod u glavnu crkvu, gdje će se služiti misa. Gdje nema druge crkve, blagoslov se grančica može obaviti na nekom prikladnom mjestu i na otvorenom, pred kakvom kapelicom ili čak pred samim procesionalnim križem, odakle onda kreće ophod prema crkvi, gdje će se služiti misa (Ordinationes 1. II 1957, n. 6).

14. Budući da će teško svi vjernici moći sudjelovati kod blagoslova grančica, upravitelji crkava će se pobrinuti, da već blagoslovljene grančice budu u sakristiji ili na kojem drugom podesnom mjestu stavljene na raspolaganje onim vjernicima, koji nisu mogli prisustvovati blagoslovu i ophodu (Ordinationes 1. II 1957, n. 7).

Veliki četvrtak

15. Misa za posvetu svetih ulja služi se ujutro, iza Trećega časa. A misa »in Cena Domini« služi se poslije podne, u najprikladniji sat, no ipak ne prije 16. sata, niti poslije 21. (Ordinationes 1. II 1957, n. 8).

16. Na Veliki četvrtak treba se držati stare predaje Rimske crkve, prema kojoj je zabranjena svaka neslužbena misa, pa svi svećenici i klerici sudjeluju u misi »in Cena Domini«, okružujući oltar. (Can. 862. Instructio 16. II 1957, n. 17).

17. Gdje to traže pastoralni razlozi, Ordinarij može dopustiti, osim glavne mise »in Cena Domini«, jednu ili dvije tihe mise u svakoj crkvi i javnoj bogomolji, no samo jednu u polujavnoj bogomolji. No ako se iz bilo kojeg razloga ne može služiti glavna misa »in Cena Domini« ni po jednostavnom obredu Or-

dinarij može dopustiti iz pastoralnih razloga dvije tihe mise u crkvama i javnim bogomoljama i jednu u polujavnim bogomoljama.

Te se tihe mise moraju služiti u istim vremenskim granicama, koje su određene za misu »in Cena Domini« (Ordinationes 1. II 1957, n. 9), a završavaju na običajan način, s blagoslovom i zadnjim evanđeljem sv. Ivana. (OHS; De missa sol. vespert. in »Cena Domini«, n. 37).

18. Veoma je prikladno, da i u misama, o kojima je gore riječ, celebrant održi iza evanđelja kratku homiliju vjernicima o velikim tajnama toga dana (Ordinationes 1. II 1957, n. 10).

19. Svećenicima koji upravljaju s dvije ili više župa, može Ordinarij dopustiti binirati misu »in Cena Domini« (Ordinationes 1. II 1957, n. 13).

20. Na Veliki četvrtak može se sv. pričest dijeliti vjernicima samo u glavnoj misi »in Cena Domini« i u svim ostalim misama, koje je Ordinarij dopustio, ili odmah iza njih. (Ordinationes 1. II 1957, n. 11).

21. Toga se dana smije nositi sv. pričest bolesnicima, bilo do podne bilo po podne. (Ordinationes 1. II 1957, n. 12).

22. Gdje iza mise »in Cena Domini«, makar se ona vršila i po jednostavnom obredu, slijedi prijenos i pohranjenje Presvetoga, obavezno se mora obaviti i poslijepodnevni liturgijski obred na Veliki petak. (Ordinationes 1. II 1957, n. 14).

23. Za svečano pohranjivanje Presvetoga neka se pripravi podesno mjesto u kapelici

crkve ili oltar, kako je propisano u Rimskom misalu i neka se ukrasi što bolje s velima i svijetlom.

Živo se preporuča, da se strogo pazi na dekrete svete kongregacije obreda protiv zloraba u opremi toga mjesta, da se sačuva ozbiljnost, vlastita liturgiji tih dana.

Župnici i upravitelji crkve neka pravovremeno upozore vjernike na javnu adoraciju Presvetoga, koja traje od završetka mise »in Cena Domini« barem do pola noći, kad mjesto sjećanja na ustanovu euharistije nastupa uspomena na Muku i smrt Gospodina (Instructio 16. XI 1955, nn. 8—10).

Veliki petak

24. Svečani liturgijski obred na Veliki petak obavlja se poslije podne, i to oko 15. sata; ipak, ako to traže pastoralni razlozi, može započeti već o podne, ili i kasnije, no ipak ne iza 21. sata (Ordinationes 1. II 1957, n. 15).

25. Svećenicima, koji upravljaju s dvije ili više župa, može Ordinarij dopustiti da ponove liturgijski obred, no ipak ne u istoj župi; i u istim vremenskim granicama, koje su određene za vršenje tog liturgijskog obreda. (Ordinationes 1. II 1957, n. 16).

26. Ako župnik ili upravitelj crkve predviđa, da se klanjanje križu, kako je propisano u Ordo Hebdomadae sanctae, ne može izvršiti bez teškoća, ili bez štete za red i pobožnost, obred se može obaviti ovako: Celebrant, nakon što je završeno klanjanje klera, ako je prisu-

tan, i ostalih službenika (ministranata), primi križ od klerika, (ministranata) i sa supedaneja pozove narod s par riječi na klanjanje križu, te podigne križ, da mu se u šutnji od par trenutaka poklone vjernici. (Ordinationes 1. II 1957, n. 17).

27. Na Veliki petak sv. pričest se može dijeliti samo za vrijeme liturgijskog obreda; izvan tog obreda samo onima, koji su u smrtnoj pogibelji. (Ordinationes 1. III 1957, n. 18).

Velika subota i Uskrsno bdjenje

28. Nemrs i post propisan u korizmi, koji se prije završavao u smislu can. 1252 par. 4 u podne na Veliku subotu, završava sada u ponoći Velike subote (Decretum 16. XI 1955, n. 10).

29. Što se tiče početka uskrsnog bdjenja, vrijede ove odredbe:

a) Prikladni sat je onaj, koji omogućava da se misa bdjenj azapočne oko ponoći između Velike subote i nedjelje uskrsnuća.

b) No ako to traže posebne prilike vjernika i mjesta i teški razlozi javnoga reda i pastoralni, o čemu sudi Ordinarij, može se anticipirati početak proslave uskrsnog bdjenja, no ipak ne prije sumraka ili barem ne prije nego što sunce zađe.

c) Ordinarij pak ne može dopustiti anticipiranje proslave uskrsnog bdjenja svima bez razlike, ili općenito za cijelu dijecezu ili pojedini kraj, nego samo za one crkve i mjesta, gdje to traži prava potreba. A vrlo je prikladno, da barem u katedralama i u svim onim crkvama ,napose redovničkim, gdje se to može bez većih teškoća, uskrsno bdjenje započne u prikladan sat. (Ordinationes 1. II 1957, n. 19).

30. Uskrsno se bdjenje također može služiti u crkvama ili bogomoljama, gdje se nisu obavljali obredi Velikog četvrtka i petka; odnosno ispustiti u crkvama i bogomoljama, gdje su se spomenuti obredi izvršili (Ordinationes 1. II. 1957, n. 20).

31. Svećenicima, kojima je povjerena uprava dviju ili više župa, Ordinarij može dopustiti binaciju mise uskrsnog bdjenja, no ne u istoj crkvi (Ordinationes 1. II 1957, n. 21).

32. Svećenici, koji su služili svečanu misu uskrsnog bdjenja u prikladnom satu, to jest iza ponoći između Velike subote i uskrsne nedelje, mogu služiti svečanu blagdansku misu uskrsne nedjelje, pa čak i binirati odnosno trinirati ako imade povlasticu (Instructio 16. XI 1955, n. 20).

33. Ako ima osoba za krštenje, osobito ako ih ima više, dopušteno je anticipirati do podne u najpodesnije vrijeme obrede iz Rimskog obrednika, koji prethode samom krštenju, i to kod krštenja djece sve do upita »Vjeruješ li u Boga«, isključivo (Rim. Obrednik, tit. cap. II. n. 12), a kod krštenja odraslih sve do upita »Kako se zoveš« isključivo (Rim. Obrednik, tit. II cap. IV., n. 38). (Instructio 16. XI 1955, n. 14).

34. Budući da je sada uskrsno bdjenje vraćeno na svoje izvorno i pravo mjesto u noći, nije prikladno, da se za vrijeme svečane mise tog uskrsnog bdjenja podjeljuje tonzura

ili niži odnosno viši redovi (Ordinationes 1. II. 1957, n. 22).

35. S obzirom na zvonjavu zvona kod večernje mise Velikog četvrtka i kod mise bdjenja na Veliku subotu, koja je propisana na početku »Gloria in excelsis Deo«, ima se ovako postupati:

a) Gdje postoji samo jedna crkva, zvona zazvone, kad počne pjevanje himna.

b) No gdje ima više crkava, bilo da se obred odvija istovremeno u svim, bilo da se odvija u različito vrijeme, zvona svih crkava istog mjesta zazvone zajedno sa zvonovima katedrale, ili glavne crkve u mjestu. U sumnji, koja je glavna crkva u mjestu, mjesni će Ordinarij odlučiti, koja se crkva ima smatrati glavnom (Instructio 16. XI. 1955, n. 25).

36. Gdje je pak običaj da se na Veliku subotu obavlja blagoslov kuća, Ordinariji će dati potrebne smjernice, da taj blagoslov obave u najpogodnije vrijeme, prije ili poslije Uskrsa, župnici, ili drugi dušobrižnici, ili njihovi zamjenici; ovi neka iskoriste tu prigodu, da očinski posjete vjernike sebi povjerene i upoznaju se s njihovim duhovnim stanjem (cfr. can 642, n. 6; Instructio 16. XI. 1955, n. 24).

37. Na duhovsko bdjenje ispuštaju se čitanja ili proročanstva, i blagoslov krsne vode s litanijama; i misa, pa i ona konventualna, bilo svečana bilo pjevana, počinje po običaju s pristupnim molitvama i ulaznom pjesmom »Cum sanctificatus fuero«, kako je u Rimskom misalu označeno za tihu misu (Instructio 16. XI. 1955, n. 16).

NEDJELJA II. MUKE — CVJETNICA

A. Svečani obred

Stvari, koje treba pripraviti

I. Veliki Oltar:

1. Križ pokriven ljubičastim velom
2. Među svijećnjake se mogu staviti grančice (palmine, maslinove ili druge)
3. Ako se u Svetohraništu čuva Presveto, neka se stavi povrh ljubičastoga zastora drugi crvene boje.

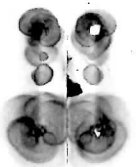

II. Na stoliću pokraj oltara:

1. Sve, što je potrebno za svečanu misu
2. Posuda s blagoslovljenom vodom i škropionik
3. Pribor za pranje ruku celebranta iza dijeljenja grančica
4. Ordo hebdomadae sanctae instauratus (OHS)

III. Pokraj stolića:

Križ za procesiju bez vela.

IV. Na sjedalima (klupi):

Ljubičasto ruho za svečanu misu. Đakon i subđakon oblače tunicele (dalmatike).

V. U svetištu (na dobro vidljivom mjestu):

Stol pokriven bijelim stolnjakom; na njemu grančice, koje će se blagosloviti.

VI. U sakristiji:

1. Crveno ruho za celebranta (amikt, alba, cingulum, stola i plašt), za đakona (amikt, alba, cingulum, stola i dalmatika), za subđakona (amikt, alba cingulum i tunicela).
2. Superpeliciji za klerike i kler.
3. Svijećnjaci za akolite
4. Kadionica i lađica s tamjanom
5. Baklje za podizanje
6. Amikt, alba, cingulum i stola ljubičaste boje za tri pjevača Muke
7. Amikt, alba, cingulum, tunicela crvena za subđakona, koji nosi križ u procesiji.
8. Tri stalka za pjevanje Muke.

Procesija u čast Krista Kralja

Blagoslov grančica

1. U sakristiji, đakon i subđakon, nakon što su obukli svoje ruho, pomažu celebrantu, da obuče amikt, albu, cingulum, stolu i plašt crvene boje.

2. Polazi se u kor po običaju: naprijed ide 2. ceremonijar s kadioničarom; slijede akoliti sa zapaljenim svijećnjacima, kler, celebrant u sredini između đakona i subđakona, koji mu pridržavaju plašt.

3. Učinivši propisanu reverenciju oltaru, celebrant s đakonom i subđakonom pođe k stolu, na kojem su grančice za blagoslivljanje. Akoliti stave svijećnjake na stolić, uzmu posudu s blagoslovljenom vodom i škropionikom (1. akolit) i OHS (2. akolit). Pjevači zapjevaju antif. Hosana.

4. Ispušta se »Poškropi me«, što se obično nedjeljom obavlja.

5. Pred stolom, na kojem su grančice za blagoslov, rasporede se ovim redom: u sredini celebrant s đakonom i subđakonom, okrenuti prema puku; ceremonijar uz đakona; 2. ceremonijar uz subđakona; kadioničar i 1. akolit s desne đakonu; 2. akolit s knjigom OHS pred celebrantom.

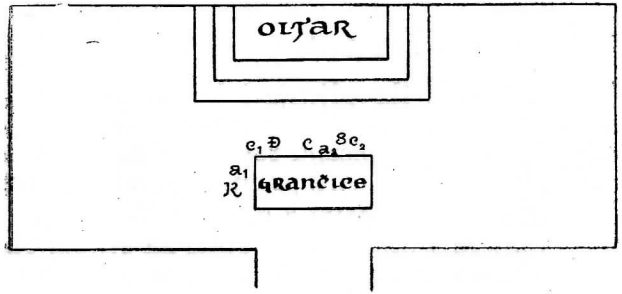

6. Kad završi pjevanje antifone, celebrant, sklopljenih ruku, u ferijalnom tonu zapjeva

»Dominus vobiscum« i molitvu blagoslova. U molitvi izabere prikladno ime za grančice, koje će blagosloviti. Svi odgovaraju »Et cum spiritu tuo« i Amen.

7. Kad celebrant završi »Oremus«, đakon uzme od akolita škropionik i preda ga celebrantu; C poškropi tri puta bez ikakve formule grančice na stolu. Zatim, gdje vjernici običavaju nositi svoje grančice u crkvu i držati ih u rukama, poškropi i njih s ograde, ili, ako je zgodnije, prolazeći kroz crkvu; prati ga 1. ceremonijar, đakon i subđakon, koji mu podržavaju plašt, a ispred njega 1. akolit s posudom blagoslovljene vode.

8. Završivši škropljenje, celebrant stavlja i blagoslivlje po običaju tamjan pred stolom, gdje su blagoslovljene grančice. Zatim okadi grančice na stolu tri puta s jednim zamahom i s ograde ili prolazeći kroz crkvu, grančice vjernika. Prate ga 1. ceremonijar te đakon i subđakon.

Dijeljenje grančica

9. Nakon škropljenja i kađenja grančica, celebrant s đakonom i subđakonom pođu k oltaru, učine propisanu reverenciju, uspnu se na supedanej i okrenu prema puku. Subđakon stoji s desne, a đakon s lijeve celebrantu.

10. Drugi ceremonijar stavi na stranu blagoslovljenu grančicu, koju će predati celebrantu na početku procesije.

11. Pjevači započnu antifone, kako je naznačeno u OHS.

12. Klerici se poredaju dva po dva pred oltarom, pokleknu in plano, uspnu se na zadnju stekenicu oltara (ne na supedanej), kleknu na oba koljena i primaju blagoslovljenu grančicu, a da ne ljube ni grančice ni ruke celebranta. Zatim ponovo pokleknu in plano, vrate se na svoje mjesto, sjednu i stave biret na glavu.

13. Subđakon, koji će nositi križ u procesiji, ode za vrijeme dijeljenja grančica u sakristiju, obuče amikt, albu, cingulum i tunicelu crvene boje.

14. Kad je završeno dijeljenje grančica kleru, celebrant s đakonom i subđakonom siđe do ograde da dijeli grančice puku.

Svećenik, u superpeliceju i sa stolom crvene boje, može mu pomagati u tom dijeljenju.

15. U prikladno vrijeme akoliti odstrane stol s blagoslovljenim grančicama i priprave pribor za pranje ruku. Kadioničar u sakristiji spremi kadionicu za pjevanje evanđelja i za procesiju.

16. Kad se završi dijeljenje, celebrant pođe na stranu epistole, in plano, učinivši reverenciju oltaru, ako prolazi ispred njega i pere ruke: akoliti poslužuju kod pranja, a đakon i subđakon podržavaju krajeve plašta.

Pjevanje evanđelja

17. Nakon pranja ruku đakon se i subđakon uspnu na oltar, a celebrant blagoslovi tamjan za pjevanje evanđelja.

18. Zatim đakon primi, in plano, evanđelistar od 2. ceremonijara i donese ga na oltar uz običajne obrede.

Subđakon ostaje uz celebranta s lijeve, na supedaneju, a kadioničar i akoliti stoje kod stolića ,sve dok đakon ne uzađe na oltar s evanđelistarom.

19. Stavivši evanđelistar na oltar, đakon recitira »Munda cor meum« i zamoli blagoslov od celebranta, kao kod svečane mise. Međutim, subđakon siđe s oltara in plano, 2. ceremonijar, kadioničar i akoliti pođu u sredinu pred oltar.

20. Đakon primivši blagoslov od celebranta, siđe in plano. Svi pokleknu i pođu na mjesto, gdje se obično pjeva evanđelje.

21. Celebrant ne čita evanđenje, nego sluša pjevanje đakona, ostajući kod oltara sa strane epistole okrenut prema đakonu. (V. op. 5a Općih odredaba).

22. Kad se završi pjevanje evanđelja, subđakon nosi evanđelistar celebrantu, da poljubi tekst; đakon ne kadi celebranta.

23. Đakon poklekne u sredini i uspne se s desne celebranta, a 2. ceremonijar i akoliti vrate se k stoliću. Subđakon preda evanđelistar 2. ceremonijaru i uzađe na lijevo celebrantu.

Procesija

24. Celebrant blagoslovi tamjan za procesiju.

25. Subđakon-križonoša uzme procesionalni križ i stane u sredinu između akolita s upaljenim svijećnjacima. Zatim, predvođeni od 2. ceremonijara, polaze da se postave pred ogradom, okrenuti k oltaru.

26. Prvi ceremonijar donese blagoslovljenu grančicu za celebranta.

27. Đakon prihvati grančicu i preda je celebrantu, zatim se okrene k puku i sklopljenih ruku zapjeva »Procedamus in pace«. Svi odgovaraju »In nomine Christi. Amen«.

28. Uredi se procesija. Naprijed ide 2. ceremonijar s kadioničarom, koji poklekne prije nego što pođe, zatim križonoša s otkritim križem, klerici otkrite glave s biretom u ruci; izvan crkve pokriju glavu. Klerici idu dva po dva ili četiri po četiri. Zatim prebendari, kanonici, slijedi celebrant s grančicom u ruci, a njemu sa strane đakon i subđakon, koji podržavaju plašt, pa zbog toga ne nose blagoslovljene grančice. Zatim vjernici. Svaki nosi blagoslovljenu grančicu s izvanje strane.

29. Pjevači pjevaju za vrijeme procesije propisane antifone, psalme i himne. Može se pjevati i »Christus vincit« i druge pučke popijevke u čast Kristu Kralju.

30. Dobro je, da procesija izađe iz crkve i prođe nekim ulicama, kao javni poklon Kristu Kralju.

31. Za vrijeme procesije treba skinuti s tabernakula zastor crvene boje.

32. Kad se procesija vrati, klerici skinu birete ušavši u crkvu, a pjevači zapjevaju, kad se celebrant vraća, responzorij »Ingrediente Domino«.

33 Došavši u svetište, kadioničar polazi u sakristiju, da spremi kadionicu za svečanu misu; križonoša odloži križ, ode u sakristiju, skine ruho, obuče superpelicij i vrati se na svoje mjesto u kor; 2. ceremonijar i akoliti pođu k stoliću i odlože svijećnjake. 2. akolit uzme knjigu OHS za završnu molitvu. Klerici pokleknu pred oltarom i vrate se na svoje mjesto.

34. Celebrant, učinivši s đakonom i subđakonom propisanu reverenciju oltaru, odloži grančicu, popne se s njima k oltaru i okrene k narodu.

35. Drugi akolit, s OHS pođe pred celebranta, koji sklopljenih ruku i u ferijalnom tonu pjeva »Dominus vobiscum« i molitvu ad complendam processionem.

36. Zatim siđe s đakonom i subđakonom in plano; zajedno načine propisanu reverenciju i povuku se k sjedalima, gdje odlože crveno ruho i uzmu ruho ljubičaste boje za svečanu misu. U međuvremenu 2. ceremonijar spremi oltar za misu.

37. Tri đakona određena da pjevaju Muku, polaze u sakristiju da se spreme. Oblače amikt, albu, cingulum i stolu ljubičaste boje.

38. Svi odlože blagoslovljene grančice i ne drže ih više u rukama za vrijeme pjevanja Muke.

Svečana misa

39. Celebrant i đakon i subđakon, obučeni u ljubičasto ruho, vrate se k oltaru i načine

propisanu reverenciju. Ispuštaju se pristupne molitve. Celebrant odmah nakon reverencije polazi k oltaru, poljubi ga u sredini, obavi kađenje oltara, a zatim đakon pokadi celebranta.

40. Misa počinje s antif. ad Introitum.

41. Epistolu pjeva po običaju subđakon: svi, uključivši tu i celebranta, slušaju. (V. op. 5a Općih odredaba). Celebrant ostaje kod oltara i poklekne na riječi: In nomine Jesu.

42. Dok se pjeva zavlaka, dva klerika rasporede stalke za pjevanje Muke na strani evanđelja, in plano, u ravnoj liniji, u jednakoj razdaljini i tako, da tri đakona imaju oltar sa svoje desne strane.

43. Pri koncu zavlake, pjevači Muke s knjigom na prsima i pokrivene glave, predvođeni od dva akolita sklopljenih ruku, pođu u prezbiterij, jedan za drugim ovim redom: kronista, Krist, sinagoga.

44. Svrstani u redu: kronista s desne, Krist u sredini, sinagoga s lijeve stanu pred oltar, predadu birete akolitima, pokleknu pred oltarom i kleknu na prvu stepenicu te srednje naklonjeni recitiraju submissa voce »Munda cor meum«.

45. Celebrant se okrene prema đakonima, a oni zajedno kažu: »Jube, domne, benedicere«. Celebrant ih blagoslovi: »Dominus sit in cordibus vestris et in labiis vestris, ut digne et competenter annunciatis evangelium suum: in nomine Patris et Filii + et Spiritus Sancti«. A đakoni odgovore, Amen. Ali ne poljube ruke celebranta.

46. Zatim ustanu, ponovno pokleknu i svrstaju se pred stalcima: kronista u sredini, Krist s desne, sinagoga s lijeve. Dva akolita, odloživši birete pjevača, stoje sklopljenih ruku sa strane triju pjevača.

47. Svi ustanu i ostaju stajati sve do kraja Muke. Celebrant s đakonom i subđakonom učini reverenciju križu i kraćim putem siđe k sjedalima. Pjevanje započinje, a da đakoni ne čine znak križa ni na knjizi ni na sebi.

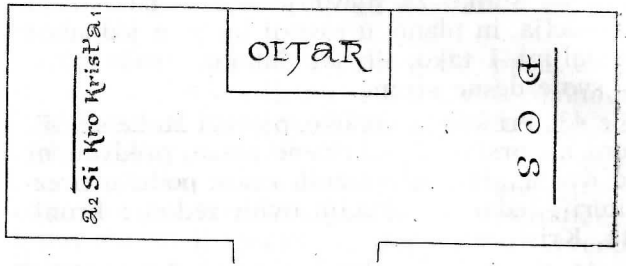

48. Na riječi »Emisit spiritum«, svi kleknu: tri đakona prema knjizi, a celebrant, đakon i subđakon te svi ostali na svojim mjestima; ustanu svi nakon par časaka sabranosti.

49. Pri koncu Muke celebrant ne poljubi knjige. Tri pjevača prihvate svoje knjige, pođu u sredinu, pokleknu i primivši svoje birete pokriju glave i pođu u sakristiju, predvođeni od dva akolita, u istom redu kako su došli u crkvu.

50. Kad su pjevači Muke otišli, celebrant se vrati k oltaru i zapjeva Credo.

51. Misa se nastavlja kao obično.

52. Na koncu celebrant daje blagoslov, ali ispušta zadnje evanđelje sv. Ivana.

53. Blagoslovljene grančice se stave u sakristiju ili na koje drugo prikladno mjesto na raspolaganje vjernicima, koji nisu mogli sudjelovati u procesiji.

B. Obred uz asistenciju jednog đakona

Stvari koje treba pripraviti

Sve kao za svečani obred, izuzevši ono što je vlastito subđakonu.

Procesija u čast Kristu Kralju

1. U sakristiji đakon obuče crvenu dalmatiku, zatim pomaže celebrantu kod oblačenja. Ulazeći u crkvu stoji s lijeve celebrantu i pridržava plašt.

2. U svemu slijedi svečani obred, izuzevši slijedeće:

3. Učinivši reverenciju oltaru, đakon polazi sa celebrantom k stolu na kojem su grančice koje se imadu blagosloviti i asistira celebrantu s lijeve sve do konca Oremus. Zatim prelazi na desno, prima škropionik od ministranta i predaje ga celebrantu, kojega prati za vrijeme škropljenja i kađenja.

4. Dok se dijele grančice asistira celebrantu s lijeve i pruža mu grančice za dijeljenje. Na koncu, dok celebrant pere ruke, pridržava plašt.

5. Nakon pranja ruku, celebrant i đakon se uspnu na oltar, i celebrant blagoslovi tamjan za evanđelje.

6. Zatim đakon, in plano, primi evanđelistar i nosi ga na oltar uz običajne obrede; klekne, recitira Munda cor meum i zamoli blagoslov kao kod svečane mise. Zatim siđe in plano i polazi pjevati evanđelje. Knjigu drži jedan ministrant ili se stavi na stalak.

7. Svršivši pjevanje evanđelja đakon nosi knjigu celebrantu, koji poljubi tekst evanđelja. Zatim preda evanđelistar ministrantu, i stane na desnu celebranta.

8. Celebrant blagoslovi tamjan za procesiju, a đakon mu preda blagoslovljenu grančicu te se okrene puku i sklopljenih ruku pjeva: Procedamus in pace.

9. Za vrijeme procesije stoji s lijeva celebrantu i pridržava mu plašt.

10. Kad se procesija vrati, uađe sa celebrantom k oltaru i okrene se s njime prema puku za vrijeme molitve ad complendam processionem. Zatim zajedno siđu in plano, učine reverenciju, pođu k sjedalima i izmijene ruho.

M i s a

11. U svemu slijede svečani obred, izuzevši slijedeće:

12. Poslanicu čita ili lektor, ako ga ima, ili sam celebrant.

13. Prikladno je, da Muku čitaju ili pjevaju celebrant i đakon: đakon dijelove kroniste i sinagoge, celebrant dijelove Krista. Svaki zadrži svoje ruho; Munda cor meum, Jube, Domine, benedicere i Dominus sit in corde meo recitira svaki za sebe poluglasno, đakon klečeći na prvoj stepenici, celebrant stojeći, naklonjen, u sredini oltara.

14. Dok se pjeva Muka, celebrant stoji kod oltara na strani evanđelja; đakon stoji in plano, i on na strani evanđelja, s knjigom stavljenom na stalak.

15. Na prikazanje đakon donosi na oltar kalež i tu ulijeva vino i vodu. Patenu stavi pod korporal, kao kod tihe mise.

16. Ako je potrebno, pomaže kod dijeljenja pričesti.

17. Nakon pričesti poslužuje kod ablucije i purifikacije kaleža, spremi kalež i odnese ga na stolić.

C. Jednostavni obred

Stvari, koje treba pripraviti

Kao za svečani obred, izuzevši ono, što je vlastito đakonu i subđakonu.

Potrebna su *barem tri* dobro uvježbana ministranta.

Procesija u čast Kristu Kralju

Blagoslov grančica

1. Ministranti u sakristiji obuku svoja odijela i stave svaku stvar na svoje mjesto. Zatim 2. i 3. pomažu celebrantu kod oblačenja amikta,

albe, cingula, stole i plašta crvene boje. Ako nema plašta crvene boje, celebrant ostaje u albi i stoli. Međutim 1. ministrant upali svijeće na oltaru.

2. Načinivši poklon križu ili slici u sakristiji, pođu u crkvu. Naprijed ide 3. ministrant s kadionicom, slijede 4. i 5. ministrant s upaljenim svijećnjacima, ostali ministranti dva po dva, ako ih ima, (sa sklopljenim rukama), zatim celebrant u pratnji 1. i 2. ministranta, koji pridržavaju plašt. Ako celebrant nema plašta, ministranti idu pred njim sklopljenih ruku.

3. Pred oltarom svi učine propisanu reverenciju. Zatim se celebrant smjesti pred stol, na kojem su grančice za blagoslov, okrenut prema puku. (Škropljenje prije mise, običajno nedjeljom, ispušta se).

4. 1. ministrant uzme sa stolića posudu s blagoslovljenom vodom i škropionik i stane s desne celebranta; 2. ministrant uzme knjigu OHS i stane s lijeve celebranta zajedno s 3. ministrantom, koji drži kadionicu i tamjan.

Pjevači zapjevaju antifonu Hosana. Nema li pjevača, ni klera, antifonu recitira celebrant zajedno s ministrantima.

5. Svršivši antifonu, celebrant sklopljenih ruku i u ferijalnom tonu kaže Dominus vobiscum i Oremus za blagoslov grančica; u molitvi spomene ime, koje odgovara pripravljenim grančicama.

6. Svršivši molitvu, poškropi tri puta grančice na stolu, bez ikakve formule. Zatim, gdje vjernici sami donose grančice u crkvu i drže u rukama, poškropi s ograde i njih, ili ako mu

se čini zgodnije, prolazeći crkvom. Prati ga 1. ministrant s blagoslovljenom vodom i 2. ministrant, koji mu pridržava plašt.

7. Kad završi škropljenje, celebrant blagoslovi tamjan i pokadi tri puta grančice na stolu, a zatim grančice vjernika s ograde ili prolazeći crkvom.

8. Međutim 3. ministrant uzme blagoslovljenu i okađenu grančicu, određenu za celebranta, i stavi je na stranu na stolić.

9. Pjevači u to vrijeme pjevaju ili recitiraju antifone i psalme prema OHS. Nema li pogodnih osoba za pjevanje odnosno recitiranje, celebrant će zajedno s ministrantima recitirati samo dvije antifone *Pueri Hebreorum*, a zatim započeti dijeljenje grančica.

10. Celebrant pođe k oltaru, učini reverenciju, uziđe, poljubi oltar, okrene se k puku i počinje dijeliti grančice. (Sam on ne prima grančice od drugih niti je sam uzme sa oltara). Najprije podijeli grančice prisutnim svećenicima, ako ih ima, zatim ministrantima, koji svi kleknu na supedanej oltara; ne ljube ni ruke celebranta ni grančice kod primanja.

11. Zatim siđe s oltara, učini revenciju i pođe k ogradi da dijeli grančice vjernicima. (Dobro je, da barem manjoj grupi vjernika podijeli celebrant grančice i ondje, gdje sami vjernici donose grančice i drže ih u svojim rukama prigodom blagoslova).

12. Dok celebrant dijeli grančice, 1. ministrant stoji s lijeve celebrantu i pruža mu blagoslovljene grančice; 2. ministrant mu s desne pridržava plašt; 3. ministrant uzima bla-

goslovljene grančice sa stola i pruža ih 1. ministrantu.

13. Kad završi dijeljenje, celebrant stojeći kod sjedala na strani epistole pere ruke uz pomoć 1. i 2. ministranta, koji zatim odnesu iz svetišta stol, koji je služio za blagoslov grančica. U međuvremenu, ako se obred obavlja in cantu, 3. ministrant sprema kadionicu za čitanje evanđelja.

Čitanje evanđelja

14. Opravši ruke, ostajući pri sjedalu, celebrant (blagoslovi tamjan i) primi od 1. ministranta evanđelistar.

15. Zatim u pratnji 1. i 2. ministranta (naprijed ide 3. ministrant s kadionicom) pođe pred oltar, učini propisanu reverenciju, klekne na prvu stepenicu i kaže poluglasno Munda cor meum, Jube, Domine, benedicere i Dominus sit in corde meo.

16. Ponovi reverenciju oltaru, polazi k stalku in plano na strani evanđelja, stavi knjigu na stalak, okadi je i čita (pjeva) evanđeosku perikopu Cum appropinquasset, uz iste obrede kao u misi.

17. Na koncu poljubi knjigu i kaže: Per evangelica dicta; ministranti odgovore: Laus tibi, Christe.

Procesija

18. Svršivši čitanje (pjevanje) evanđelja, celebrant se vrati s ministrantima k oltaru, učine reverenciju i blagoslovi tamjan za procesiju.

19. Zatim se okrene k puku i kaže: Procedamus in pace. Svi odgovore: In nomine Christi. Amen.

20. Prvi ministrant pruži celebrantu biret, grančicu i, ako je potrebno, knjigu s pjesmama za procesiju. Istu knjigu uzme za sebe i za drugog ministranta, ako je potrebno.

21. Pjevači ili sam celebrant započne antifonu Occurrunt turbae i druge pjesme za vrijeme procesije. Mogu se pjevati pučke popijevke u čast Kristu Kralju.

22. Redoslijed procesije je ovakav: Predvodi 3. ministrant s kadionicom, slijedi 4. ministrant s križem bez vela, prati ga 5. i 6. ministrant sa svijećnjacima i gorućim svijećama (križonoša u sredini), zatim ostali ministranti, dva po dva, sklopljenih ruku, i konačno celebrant u pratnji 1. i 2. ministranta, koji mu pridržavaju plašt, pa prema tome nemaju u rukama grančice, dok svi ostali drže grančice u rukama s vanjske strane. Zatim idu vjernici s grančicama u rukama: dječaci, djevojčice, muškarci, žene. A može se održavati redoslijed običajan u biskupiji, odnosno u pojedinoj župi.

Prikladno je, da procesija izađe iz crkve i tako se javno iskaže čast Kristu Kralju.

23. Za vrijeme procesije neka se izmijeni crveni zastor na tabernakulu sa ljubičastim.

24. Procesija se u povratku ne zaustavlja na crkvenim vratima, nego proslijedi uz pjevanje responzorija Ingrediente Domino; ako nema pjevača, recitira sam celebrant (s ministrantima) taj responzorij.

25. Došavši k oltaru celebrant preda 1. ministrantu grančicu i biret, sa svoja dva asistenta učini propisanu reverenciju i s njima uzađe na oltar i okrene se k puku. 3. ministrant odloži kadionicu, uzme knjigu OHS i donese je pred celebranta.

26. Celebrant sklopljenih ruku i u ferijalnom tonu zapjeva Dominus vobiscum i molitvu ad complendam processionem.

27. Svršivši molitvu celebrant siđe s oltara in plano zajedno s ministrantima i učini s njima propisanu reverenciju i pođe k sjedalima (ili, ako je zgodnije, u sakristiju) da svuče crveno ruho i obuče ljubičasto za misu. 2. ministrant pomaže celebrantu; 1. ministrant stavi OHS na oltar (ako je klerik, stavi korporal na sredinu i na njega kalež spremljen za misu); 3. ministrant odnese u sakristiju crveno odijelo celebranta, i zatim, ako je pjevana misa, pripremi kadionicu za kađenje oltara.

M i s a

28. Obučen u ljubičasto ruho i u pratnji 1. i 2. ministranta, celebrant pođe k oltaru, učini reverenciju, uzađe, poljubi oltar i, ako je pjevana misa, okadi oltar. Nakon kađenja oltara 1. ministrant pokadi celebranta.

Ispuštaju se pristupne molitve i Aufer a nobis i Oramus te. Misa počinje s antifonom za Introit.

29. U pjevanoj misi dopušteno je kađenje kao u svečanoj misi, izuzevši kađenje za pjevanje Muke.

30. Lektor, u superpeliciju, može pjevati poslanicu; celebrant je ne čita, nego sluša, stojeći na strani epistole. Nema li lektora, sam će je pročitati (pjevati). (V. op. 5a Općih odredaba).

31. Muku čita celebrant na strani evanđelja, i onda, ako je pjevana misa.

Prije čitanja izmoli u sredini oltara Munda cor meum; Jube, Domine, benedicere i Dominus sit in corde meo.

32. Ako bi bila prisutna tri svećenika ili đakona, ili barem dvojica, mogu čitati ili pjevati Muku, kako je naznačeno za svečani obred. U tom slučaju, cerebrant ne čita evanđeoski tekst, nego sluša pjevanje ili čitanje, stojeći kod sjedala. (V. op. 5a Općih odredaba).

33. Dok se čita ili pjeva Muka, ne drže se grančice u rukama.

34. Na koncu Muke ne kaže se Laus tibi, Christe; i ne ljubi se knjiga.

35. Misa se nastavlja po običaju. Za podizanja, ako je misa pjevana, 3. ministrant okadi Presveto.

36. Na koncu mise daje celebrant blagoslov, ali ispušta zadnje evanđelje.

37. Dok se vraća u sakristiju, idu naprijed dva ministranta s upaljenim svijećnjacima, (ako ima dovoljan broj ministranata).

VELIKI ČETVRTAK

A. Svečani obred

Stvari koje treba pripraviti

I. Veliki oltar:

1. Križ, pokriven bijelim velom, i svijećnjaci.
2. Tabernakul mora biti prazan, i bez zastora.
3. Antipendij bijele boje (ako ga ima).

II. Na stoliću:

1. Sve što je potrebno za svečanu misu (Dvije velike hostije: jedna za današnju misu, druga za »Božji grob«).
2. Ciborij s partikulama za sv. pričest danas i sutra.
3. Plitica za sv. pričest.
4. Zvonce, kojim će se zvoniti na »Gloria«.
5. »Škrebetaljka«, za »Sanctus« i za podizanje.
6. Kustodija, ako se u crkvi uređuje »Božji grob«.

III. U svetištu:

1. Baldahin — »nebo«.
2. Križ za procesiju, pokriven ljubičastim velom.
3. Ako se obavlja pranje nogu:
   dvanaest stolica, raspoređenih u jednom pravcu ili sa svake strane po šest, već prema prilikama mjesta. Na posebnom stoliću vrč i umivaonik s ručnikom za pranje.
   Bijelo platno (dulji ručnik), kojim će se opasati celebrant.

IV. U sakristiji:

1. Bijelo ruho za đakona i subđakona, kao u redovnoj svečanoj misi i plašt za celebranta u procesiji.
2. Superpeliciji za kler i bijele štole za svećenike i đakone, koji prisustvuju u koru.
3. Amikt, alba, cingulum i tunicela bijele boje za subđakona — križonošu.
4. Svijećnjaci za akolite.
5. Dvije kadionice i dvije lađice za tamjan.
6. Baklje za podizanje.
7. Svijeće za procesiju.
8. Potrebne stvari za prenos Presvetoga (in forma privata) i ciborija, koji se ne nosi u kapelu ili oltar za pohranjivanje.

V. Oltar za pohranjivanje Presvetoga.

1. Prikladan oltar ukrašen svijetlom i cvijećem.
2. Tabernakul, u koji će se pohraniti Presveto.

3. Na oltaru korporal i ključić.
4. Sa strane oltara stepenice, ako je potrebno.

Večernja Misa »in cena Domini«

Večernja misa »in cena Domini« ima s obzirom na redovnu svečanu misu slijedeće posebnosti:

Od početka do evanđelja

1. Svećenici i đakoni, koji prisustvuju u koru, oblače bijelu štolu od početka mise.
2. Dok traje ulazna procesija »per ecclesiam ad altare«, pjeva se antiphona ad introitum s pripadnim psalmom.
3. U pristupnim molitvama ispušta se psalam Judica me, Deus i Gloria Patri.
4. Na »Gloria in excelsis Deo« zvone zvona i sviraju orgulje, a zatim šute od konca himna sve do Gloria u misi uskrsne vigilije.
5. Čitanje epistole i evanđelja vrše đakon i subđakon: celebrant sluša, kao i svi drugi, ali ostaje kod oltara. (V. op. 5a Općih odredaba).

Pranje nogu — Mandatum

6. U homiliji se rastumače otajstva spomenuta u današnjoj misi: ustanova euharistije i svećeništva, i zapovijed Gospodnja o bratskoj ljubavi.
7. Pranje nogu može se obaviti u onim mjestima, gdje to preporučuju pastoralni razlozi; to jest gdje je narod dobro pripravljen, da razumije i značenje obreda i njegov duh. Kler treba dakle dobro pripraviti vjernike, da ne bi obred bio nerazumljiv ili, što je još gore, da probudi samo radoznalost.

8. Taj se obred može obaviti i izvan mise, na drugom prikladnom mjestu i u drugo prikladno vrijeme.
9. Svršivši homiliju celebrant pođe k sjedalu i sjedne.
10. Đakon i subđakon, u pratnji 2. ceremonijara, dovedu na određeno mjesto, u svetištu ili čak izvan ograde, dvanaest muškaraca (klerici ili laici, odrasli ili mladići, dječaci), kojima će se prati noge. Ti pokleknu pred oltarom i naklone se celebrantu; zatim sjednu na pripravljene stolice.
11. Međutim pjevači počnu pjevati antifone i psalme prema OHS. Antifona »Ubi caritas« sa svojim stihovima započinje se tako, da se s njome završi obred, pa se, ako je potrebno, ispuštaju druge antifone.
12. Kad su dvanaestorica sjeli, đakon i subđakon učine propisanu reverenciju oltaru, vrate se k sjedalima i odlože manipul. Celebrant ustane, skine manipul i misnicu i opaše se bijelim platnom.
13. Zatim učini s ministrantima propisanu reverenciju oltaru i uputi se prvom od dvanaestorice: najbližemu oltaru sa strane epistole.
14. Ministre prate: 1. ceremonijar i dva akolita, od kojih prvi nosi ručnik, a drugi vrč s umivaonikom.

15. Pred svakim od dvanaestorice klekne celebrant te đakon i subđakon. Subđakon pridigne desnu nogu svakomu, akolit polijeva vodom a celebrant pere nogu, koju osuši ručnikom, kojega mu pruža đakon. Ne ljubi noge koju je oprao.

16. Svršivši pranje nogu, đakon i subđakon se vrate k sjedalima. Celebrant opere ruke, skine bijelo platno, kojim se opasao i ponovno uzme manipul i misnicu. I đakon i subđakon uzmu manipul.

17. Celebrant i ministri pođu u sredinu i učine propisanu reverenciju pred oltarom i okrenu se k puku. Celebrant sklopljenih ruku i u ferijalnom tonu moli zaključnu molitvu. 2. akolit drži knjigu pred celebrantom. Svi stoje.

18. Nakon zaključne molitve, đakon i subđakon odvedu dvanaestoricu na njihova mjesta. Učine prije toga reverenciju celebrantu (nakloone se) i pokleknu pred oltarom. (Njihova mjesta neka budu u prvom redu, najbliže oltaru, tako da se dvanaestorica i prvi pričeste. To će poslužiti da vjernici shvate dostojanstvo siromaha, brata, sliku Gospodina, i poštovanje, koje mu dosljedno pripada).

Od prikazanja do konca mise

19. Nakon što je završeno pranje nogu, ili, gdje se to ne obavlja, nakon homilije, misa se nastavlja po običaju.

20. Ne moli se Credo. (Na pateni dvije hostije za konsekraciju — kod nas).

21. Na Sanctus i za podizanje mjesto zvonca upotrebljava se »škrebetaljka«.

22. Communicantes, Hanc igitur i Qui pridie su vlastiti.

23. Kadioničar, nakon što se vratio u crkvu iza podizanja, donese na sjedala bijeli plašt za procesiju. Na Pater noster (Panem nostrum) skine velum sa subđakona, savije ga i stavi na stolić ili na sjedalo.

24. Na treći Agnus Dei moli se — miserere nobis — mjesto dona nobis pacem.

25. Iza Agnus Dei đakon i subđakon ne mijenjaju mjesta, nego ostane đakon na desno a subđakon na lijevo celebranta sve do iza pričesti.

26. Ispušta se molitva Domine Jesu Christe, qui dixisti i ne daje se »Pax«.

27. Nakon što se celebrant pričestio s Predragocjenom Krvi, poklekne i okrene se k puku sa ciborijem u ruci i s hostijom podignutom nad ciborijem govori: Ecce, Agnus Dei i tri puta Domine, non sum dignus te po običaju dijeli sv. Pričest. Ako je posvećena i druga velika hostija za »Božji grob«, onda je celebrant, nakon što se pričestio s presv. Krvi, stavi u kustodiju, koju je pravovremeno ceremonijar donio sa stolića na oltar, a đakon je stavi uz propisano poklecanje u tabernakul. Zatim slijedi pričest klera i vjernika.

28. Prvi se pričeste đakon i subđakon, koji kleče na supedaneju. Zatim ustanu, promijene mjesta i kleknu sa strane oltara.

29. Dok traje pričest klera 2. ceremonijar i kadioničar rasprostru stolnjak pred njima.

Kler dolazi dva po dva ili četiri po četiri, pokleknu (simplex genuflexio) prije nego što se uspnu na oltar i prije nego što odu na svoje mjesto.

30. Ako je broj pričesnika velik, mogu drugi svećenici, obučeni u superpelicij i bijelu štolu pomagati celebrantu kod pričesne klupe ili na drugom prikladnom mjestu crkve; no sve neka bude u redu i pobožno.

31. Dok traje sv. Pričest može se pjevati antifona za pričest Dominus Jesus s psalmima 22, 71, 103, 150, bez Gloria Patri, ponavljajući za trajanja pričesti i pazeći da se zaključi s ponavljanjem antifone.

32. Nakon pričesti klera i vjernika ciborij, u kojemu se čuvaju partikule za sutra, ostaje na korporalu u sredini oltara.

Ako ima više ciborija, na oltaru se ostavi samo jedan: ostali se odmah nakon pričesti celebranta s presv. Krvi stave u tabernakul i prenesu prije otkrivanja oltara, in forma simplici, na prikladno mjesto različito od oltara pohranjivanja, najbolje u sakristiju; no ako to nije zgodno, onda u sam oltar pohranjivanja. Obavi to svećenik ili đakon obučen u superpelicij i štolu s bijelim velom u pratnji dvaju akolita sa svijećnjacima. Može to obaviti za vrijeme procesije k oltaru pohranjivanja drugi svećenik ili đakon, ako ga ima.

33. Ministri pruže abluciju celebrantu i prenesu misal, pokleknuvši sa strane celebranta prije nego što pođu i opet kad su došli na svoje mjesto.

34. 2. ceremonijar i kadioničar zamijene akolite kod donošenja vela za kalež i vrčića za abluciju.

35. Akoliti, pokleknu na oba koljena i donesu u sakristiju baklje, razdijele svijeće za procesiju i upale ih. Kadioničari priprave kadionice. Subđakon — križonoša obuče bijelo ruho. Sakristan zapali svijeće na oltaru pohranjivanja a jedan akolit odnese tamo birete đakona i subđakona.

36. Celebrant purificira kalež, prazne ciborije i spremi ih po običaju, ali se ne udalji iz sredine oltara.

37. Subđakon obriše i pokrije kalež, poklekne na supedaneju, uzme kalež i siđe in plano; poklekne opet na prvoj stepenici, odnese kalež na stolić, zatim stane iza đakona bez poklecanja, ako ne ide u sredinu.

38. Celebrant, nakon što je predao kalež subđakonu, poklekne i pođe da čita antifonu za pričest; zatim, vrativši se u sredinu, poklekne s đakonom, poljubi oltar, okrene se k puku, povukavši se malo prema strani evanđelja kaže Dominus vobiscum. Opet poklekne s đakonom i subđakonom i polazi da pjeva Postcommunio.

39. Iza Postcommunio celebrant se vrati u sredinu, poklekne s đakonom i subđakonom, poljubi oltar, okrene se k puku i pjeva Dominus vobiscum; ponovo se okrene k oltaru i poklekne. Đakon pjeva Benedicamus Domino, a da ne poklekne i ne okrene se k puku.

40. Otpjevavši Benedicamus Domino, đakon i subđakon pokleknu i uzađu na supedanej sa strane celebranta.

41. Celebrant duboko sagnut moli Placeat i poljubi oltar.

42. Ispušta se blagoslov i posljednje evanđelje.

43. Nakon što je poljubio oltar iza Placeat, celebrant poklekne na supedaneju zajedno sa đakonom i subđakonom i s njima siđe in plano.

44. Pred prvom stepenicom sva trojica pokleknu na oba koljena i odu do sjedala. Đakon i subađkon skinu manipul i pomažu celebrantu da skine manipul i misnicu i obuče plašt. Međutim dva kadioničara uđu u crkvu u svetište, kleknu na oba koljena i stanu malo na stranu sa strane epistole. 2. ceremonijar preda subđakonu—križonoši procesionalni križ; akoliti mu stanu sa svake strane i pođu zajedno do ograde, gdje stoje okrenuti prema oltaru.

45. Zatim se prelazi na prenošenje i pohranjivanje Presvetoga, koje se čuva za pričest na Veliki Petak.

Pohranjivanje Presvetoga i otkrivanje oltara

46. Na znak ceremonijara celebrant te đakon i subđakon pođu k oltaru, kleknu na oba koljena, ustanu i kleknu na prvu stepenicu.

47. Nakon nekoliko trenutaka adoracije ustanu i svećenik stavi u kadionice tamjan, bez blagoslova.

48. Međutim 2. ceremonijar pozove u sredinu svetišta klerike određene da nose baldahin.

49. Klečeći na prvoj stepenici celebrant pokadi Presveto s tri dvostruka zamaha. Zatim mu 1. ceremonijar stavi velum na ramena.

50. Nakon što je Presveto pokađeno, đakon se i subđakon dignu i uspnu na oltar. Na supedaneju sva trojica pokleknu (simplex). Zatim celebrant uz pomoć đakona uzme ciborij i pokrije ga velom.

51. Dok se celebrant okreće k puku, đakon i subđakon izmijene mjesta.

52. Pjevači započnu pjevanje himna Pangue lingua (Usta moja), koji se pjeva sve do Tantum ergo, isključivo. Ako je potrebno ponovi se himan od druge kitice.

53. Pokrene se procesija: predvodi 2. ceremonijar (nakon što je pokleknuo na oba koljena); slijede akoliti i križonoša (bez ikakve reverencije). Klerici idu dva po dva (pokleknu prije na oba koljena) za križem noseći zapaljenu svijeću, s izvanjske strane. Prebendari i kanonici.

54. Celebrant s đakonom i subđakonom sa strane siđe pod baldahin i ide u procesiji. Dva kadioničara idu pred njim i njišu polako s kadionicama, iz kojih se puši tamjan. Prije nego pođu, kadioničari pokleknu na oba koljena.

55. Kod oltara pohranjivanja stanu akoliti i kadioničari na stranu da ne smetaju prolaz ostalima. Klerici i kler se svrstaju tako da su mlađi dalje a stariji bliže oltaru. Pri prolazu celebranta s Presvetim svi kleknu.

56. Klerici, koji su nosili baldahin, stave baldahin na određeno mjesto i uvrste se među ostale.

57. Celebrant te đakon i subđakon uspnu se k oltaru; celebrant stavi ciborij na oltar uz pomoć đakona, ako je potrebno; zatim sva trojica pokleknu, siđu in plano i kleknu na prvu stepenicu. Ceremonijar skine velum sa celebranta

58. Pjevači sada zapjevaju Tantum ergo — Divnoj dakle. Nakon stiha veneremur cernui — klanjajmo se smjerno mi, celebrant ustane i stavlja tamjan u jednu kadionicu. Pokadi Presveto po običaju.

59. Kad se završi himan, đakon uzađe k oltaru, poklekne i pohrani ciborij u tabernakul uz pomoć 2. ceremonijara, ako je potrebno, koji mu stavi stepenice. Zaključavši tabernakul, đakon poklekne na supedaneju i zatim siđe te klekne uz celebranta. Svi ugase svijeće.

60. Nakon nekoliko trenutaka adoracije u šutnji, na znak ceremonijara svi ustanu. Celebrant s đakonom i subđakonom poklekne na oba koljena i predvođeni 2. ceremonijarom i kadioničarima, križonošom s akolitima, vrate se u sakristiju, i pokriju se biretima izvan oltara pohranjivanja.

61. Nakon odlaska celebranta te đakona i subđakona, kler i klerici pokleknu na oba koljena, dva po dva, i vrate se u kor; prvi idu kanonici, zatim prebendari, konačno klerici počevši od najstarijih. Došavši u svetište pokleknu pred križem i odilaze na svoja mjesta.

62. Vespere se ne recitiraju.

63. U sakristiji celebrant te đakon i subđakon skinu bijelo ruho. Celebrant i đakon uzmu na albu štolu ljubičaste boje, subđakon ostaje u svojoj albi. U međuvremenu kadioničar ugasi svijeće na oltaru.

Otkrivanje oltara

64. Celebrant s đakonom i subđakonom, obučeni u ljubičastu štolu, vrate se odmah u crkvu predvođeni od akolita sklopljenih ruku i od ceremonijara, i učine propisnu reverenciju oltaru.

65. Pred oltarom celebrant stojeći recitira glasno antifonu Dividunt i započne psalam Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti?, što ga zatim produže u koru bez pjevanja, sve do završetka otkrivanja oltara.

66. Nakon što je započeo psalam, celebrant se uspne s đakonom i subđakonom k oltaru i počinje ga otkrivati. Odstrane se oltarnici, antipendiji, kanonske ploče, posude sa cvijećem; ostaje samo križ i svijećnjaci sa ugašenim svijećama. (Križ i svijećnjaci se odstrane s oltara nakon Completorium-a).

67. Otkrivši veliki oltar, celebrant, đakon i subđakon siđu in plano, učine zajedno s akolitima propisanu reverenciju oltaru, i polaze pokrivene glave otkrivati ostale oltare u crkvi; prolazeći mimo oltara pohranjivanja pokleknu na oba koljena.

68. Svršivši otkrivanje oltara vrati se celebrant s đakonom i subđakonom k velikom ol-

taru, i stanu pred veliki oltar. Akoliti stoje iza njih u sredini.

69. Celebrant ponovi antifonu Dividunt, načini reverenciju oltaru, dok đakon i subđakon ,akoliti i ceremonijar pokleknu i vrate se u sakristiju.

70. U koru se recitira Completorium bez pjevanja ,a svijeće se ugase. Nakon Nunc dimittis moli se klečeći antifona Christus i Pater noster, čitav u šutnji ,i nadoda se molitva Visita... Per Dominum se moli u šutnji.

71. Zatim se svi dignu i u šutnji se vrate u sakristiju. Prvi odilaze najstariji.

72. Pred oltarom pohranjivanja započinje javna adoracija, koja mora trajati do pola noći, kad mjesto uspomene na ustanovu euharistije nastupa sjećanje na muku Gospodnju.

B. Obred uz asistenciju jednog đakona

Stvari koje treba pripraviti

Sve kao za svečani obred izuzevši ono, što je vlastito subđakonu.

Misa »In cena Domini« i pohranjivanje Presvetoga

1. Sve do evanđelja vrše se obredi svečane mise. Poslanicu čita ili pjeva lektor ili, ako ga nema, sam celebrant.

2. Iza homilije, đakon dovede na određeno mjesto dvanaestoricu, kojima će se pratiti noge.

3. Zatim skine, kod sjedala, manipul, pomaže celebrantu da skine manipul i misnicu i prati ga za vrijeme pranja nogu.

4. Iza Mandata celebrant opere ruke i uzme manipul i misnicu; đakon manipul; zatim pođu u sredinu pred oltar, gdje celebrant izmoli zaključnu molitvu. Đakon stoji sa lijeve celebranta.

5. Na prikazanje đakon donosi kalež na oltar, i tu ulijeva vino i vodu; i, iza pričesti poslužuje kod ablucije, spremi kalež i odnese ga na stolić.

6. Ako je potrebno, đakon može pomoći kod dijelenja sv. pričesti.

7. Na koncu mise skine, kod sjedala, manipul i pomaže celebrantu kod skidanja manipula i misnice i oblačenja plašta.

8. Vrate se k oltaru: Celebrant okadi Presveto; đakon mu pomaže kod prihvatanja ciborija.

9. Za vrijeme procesije ide s lijeve celebrantu i pridržava mu plašt.

10. Kod oltara pohranjivanja pomaže celebrantu kod stavljanja ciborija na oltar; zatim zajedno s celebrantom poklekne, siđe s njim in plano i klekne na prvu stepenicu.

11. Kad se otpjeva Tantum ergo, uspne se k oltaru, poklekne, stavi ciborij u tabernakul, zaključa, poklekne, siđe in plano i klekne uz celebranta.

12. Nakon par trenutaka adoracije ustanu, pokleknu na oba koljena i vrate se u sakristiju te skinu bijelo ruho.

13. Ako treba odnijeti druge ciborije, koji su ostali na glavnom oltaru, učini to in forma simplici; zatim se vrati k celebrantu, uzme ljubičastu stolu i pođe sa celebrantom da otkriva oltare, kako je opisano u svečanom obredu.

C. Jednostavni obred

Stvari koje treba pripraviti

Sve kao za svečani obred izuzevši ono, što je vlastito đakonu i subđakonu.

Potrebno je imati barem četiri dobro uvježbana ministranta.

Misa »In cena Domini«

Od početka do evanđelja

1. Dok se celebrant u sakristiji oblači u bijelo ruho, 1. ministrant zapali svijeće na oltaru i, ako je klerik, stavi na sredinu oltara misni kalež i ciborij s hostijama za konsekraciju za pričest danas i sutra.

2. Pri ulasku u crkvu, ako je misa pjevana, predvodi 3. ministrant sa kadionicom, 5. i 6., ako ih ima, s upaljenim svijećnjacima, zatim ostali ministranti, dva po dva, sklopljenih ruku, onda celebrant, a pred njim 1. i 2. ministrant sklopljenih ruku. Gdje je to moguće, neka se obavi prava ulazna procesija per ecclesiam ad altare, s pjevanjem antif. ad introitum s psalmom.

3. Učinivši reverenciju oltaru celebrant započne misu; ispušta psalam Iudica me, Deus i Gloria Patri.

4. Ako je misa pjevana, oltar se okadi prije antif. ad Introitum, i zatim se vrše sve incenzacije, koje se obavljaju u svečanoj misi.

5. Na Gloria in excelsis Deo zazvone sva zvona, i, kod pjevane mise, orgulje zasviraju, a zatim šute sve do Gloria u misi uskrsnog bdijenja.

6. U pjevanoj misi lektor, obučen u superpelicij, može čitati (pjevati) poslanicu. Celebrant sluša čitanje, ostajući kod oltara. Nema li lektora, čita sam. (V. op. 5a Općih odredaba).

7. Nakon evanđelja celebrant drži homiliju.

Pranje nogu — Mandatum

8. Pranje nogu drži se na mjestu, koje je prikladno za pastoralne svrhe.

9. Svršivši homiliju, celebrant učini reverenciju oltaru, i kraćim putem pođe k sjedalu i sjedne.

10. 1. i 2. ministrant rasporede na određeno mjesto dvanaestoricu, kojima će se prati noge. Oni pokleknu pred oltarom, naklone se celebrantu i sjednu.

11. Nakon toga 1. i 2. ministrant stupe k oltaru i pomažu mu, da skine misnicu i manipul i da se opaše bijelim platnom.

12. U pratnji 4. ministranta celebrant učini reverenciju oltaru i počne prati noge dva-

naestorici počevši od prvoga sa strane epistole. 2. ministrant podiže desnu nogu svakoga pojedinca; 3. ministrant polijeva vodom; 4. drži umivaonik (posudu); 1. ministrant pruža celebrantu ručnik.

13. Pjevanje ili recitiranje antifona propisanih po OHS obavljaju pjevači ili prisutni svećenici, ako ih ima. Započinje se s pjevanjem ili recitiranjem, kad dva ministranta dovode i smještavaju dvanaestoricu. Ako nema baš nikoga, tko bi mogao pjevati ili recitirati antifone, celebrant započinje odmah prati noge i na koncu, nakon što je obukao planetu, stojeći pred oltarom, okrenut prema puku, prije nego što kaže zaključne stihove i molitvu, recitira zajedno s ministrantima *osmu* antifonu zajedno s naznačenim stihovima.

14. Svršivši pranje nogu, celebrant učini reverenciju oltaru, vrati se sjedalu, opere ruke, i ponovo uzme manipul i misnicu. Zatim u pratnji 1. i 2. ministranta polazi u sredinu, učini reverenciju oltaru, okrene se prema puku zajedno s ministrantima i kaže zaključne stihove i molitvu. (Kod pranja ruku poslužuju 3. i 4. ministrant. Nakon pranja ruku ministranti stave na stolić posude i ručnik, a zatim 3. ministrant uzme knjigu OHS, pođe u sredinu i drži je pred celebrantom).

15. Poslije molitve dvanaestorica pokleknu pred oltarom, naklone se celebrantu (koji stoji okrenut prema puku) a dvojica ministranata (1. i 4.) odvedu ih na njihova mjesta.

16. Kad su dvanaestorica otišla celebrant se okrene i uspne k oltaru i ne moli (zapjeva) Credo te nastavi misu po običaju. Na Agnus Dei moli tri puta miserere nobis.

17. Ispušta se molitva Domine Iesu Criste, qui dixsti.

18. Za pričest puka celebrant moli samo Ecce, Agnus Dei i tri puta Domine non sum dignus, kako je propisano.

19. Za vrijeme pričesti može se pjevati — ako je misa pjevana — antifona ad comunionem s psalmima naznačenima u OHS. Kod tihe mise mogu se pjevati prikladne euharistijske pučke popijevke. Ako je broj pričesnika veći, celebrantu može pomagati dijeliti pričest drugi svećenik ili đakon, kod pričesne klupe ili na drugom prikladnom mjestu.

20. Nakon pričesti ostavi se ciborij s posvećenim partikulama, koji će se prenijeti u oltar pohranjivanja, na sredini oltara na korporalu. Ako ima i drugih ciborija s posvećenim hostijama, stave se u tabernakul prije pričesti vjernika, a zatim se, prije otkrivanja oltara, prenesu na mjesto određeno za čuvanje Presvetoga, izvan crkve — u sakristiju, ili u oltar pohranjivanja. (Vidi t. 27. i 32. svečanog obreda). Misa se nastavlja s istim obredima kao misa coram Sanctissimo.

21. Celebrant obavi po običaju abluciju, no ne miče se iz sredine oltara.

22. Kad je spremio kalež, preda ga 1. ministrantu, da ga odnese na stolić, ako je taj barem tonsuratus; inače celebrant spremi kalež na sredinu oltara iza ciborija.

23. Spremivši kalež celebrant poklekne i pođe čitati antif. ad communionem; vrati se u sredinu, poklekne, okrene se k puku, povukavši se malo na stranu evanđelja i kaže Dominus vobiscum.

24. Zatim se okrene k oltaru, poklekne iznova i pođe k misalu da izmoli postcommunio.

25. Vrati se u sredinu, poklekne, okrene se k puku, povukavši se malo prema strani evanđelja, kaže Dominus vobiscum; okrene se k oltaru, poklekne i kaže Benedicamus Domino glasno, a zatim tiho, nagnut, Placeat i poljubi oltar.

26. Ispušta se blagoslov i posljednje evanđelje.

27. Izmolivši Placeat i poljubivši oltar celebrant poklekne, siđe in plano, poklekne s ministrantima na oba koljena i pođe k sjedalu, da skine misnicu i obuče bijeli plašt za procesiju.

28. U međuvremenu, 4. ministrant uzme procesionalni križ i zajedno s 5. i 6. ministrantom, ako ih ima, koji drže zapaljene svijećnjake, stane na ulazu u svetište, a da ne prave nikakve reverencije prolazeći ispred Presvetoga; 3. ministrant pripravi kadionicu i pridruži se k celebrantu, kad ovaj ide k oltaru.

Pohranjivanje Presvetoga i otkrivanje oltara

Pohranjivanje Presvetoga

29. Obukavši bijeli plašt celebrant pođe k oltaru u pratnji 1. i 2. ministranta; pokleknu na oba koljena, a celebrant stavi tamjan, bez blagoslova.

30. Klečeći na prvoj stepenici pokadi Presveto s tri dvostruka zamaha. Zatim drugi ministrant stavi na ramena velum.

31. Celebrant ustane; praćen s oba ministranta uspne se k oltaru, poklekne na supedaneju i, stojeći, prihvati ciborij, pokrije ga s velom, i okrene se k puku, a ministranti promijene mjesto.

32. Pjevači ili prisutni kler, ili sam celebrant zapjeva Pangue lingua — Usta moja, koji se pjeva za vrijeme procesije sve do isključivo Divnoj dakle, ponavljajući himan, ako je potrebno od druge kitice. Mogu se pjevati i druge pučke euharistijske popijevke ,ako ima vremena.

33. Redoslijed procesije je ovakav: bratovštine, ako postoje, sa svojim zastavama; križonoša, u sredini između dva ministranta, koji nose zapaljene svijećnjake; pjevači; ministranti, ako ih ima (dva po dva, sklopljenih ruku); ministrant s kadionicom; celebrant pod baldahinom u pratnji 1. i 2. ministranta. Svi nose svijeće, ukoliko nisu zapriječeni.

34. Kod oltara pohranjivanja laici se poređaju podalje od oltara, svećenici i klerici, ukoliko ih ima, bliže oltaru — stariji više na-

prijed, mlađi otraga. Svi kleče pri prolazu Presvetoga.

35. Celebrant se uspne k oltaru, odloži ciborij, poklekne, siđe in plano, i klekne na prvu stepenicu. 2. ministrant mu skine velum humerale.

36. Oni koji nose baldahin, stave ga na prikladno mjesto, tako da ne smeta.

37. Zapjeva se Divnoj dakle. Za vrijeme pjevanja prve kitice, celebrant stavlja tamjan u kadionicu i na riječi Bogu Ocu, Bogu Sinu, (Genitori) pokadi Presveto s tri dvostruka zamaha.

38. Kad se završi pjevanje Divnoj dakle (druge kitice), celebrant se uspne k oltaru, opet poklekne, stavi ciborij u tabernakul i zaključa vrata. Opet poklekne, siđe in plano i klekne na prvu stepenicu. Svi utrnu svijeće i ostanu nekoliko trenutaka u tihoj adoraciji.

39. Nakon kratke adoracije, celebrant ustane, poklekne na oba koljena s ministrantima, i predvođen križem i ministrantima vrati se u sakristiju.

40. Ako je u tabernakulu velikog oltara ostao još ciborij, celebrant ga prenese, u pratnji dvaju ministranata sa zapaljenim svijećnjacima — i s trećim koji nosi umbelu, ako je običaj, na određeno mjesto za čuvanje Presvetoga za vrijeme ovih dana izvan crkve — tj. u sakristiju, ili, ako za to nema nigdje zgodnog mjesta, u sam oltar pohranjivanja.

41. Celebrant skine u sakristiji bijelo ruho i uzme na albu ljubičastu štolu, prekriženu na

prsima. U međuvremenu prvi ministrant ugasi svijeće na glavnom oltaru.

Otkrivanje oltara

42. Predvođen ministrantima celebrant se vrati k oltaru. Učinivši reverenciju, recitira glasno antifonu Dividerunt i započne psalam Deus meus, Deus meus quare me reliquisti? Pjevači ili prisutni kler nastavlja psalam do konca otkrivanja oltara.

43. Kod otkrivanja oltara skinu se oltarnici, posude sa cvijećem, antipendij. Križ i svijećnjaci se odstrane nakon obreda. Ako ima više oltara u crkvi, celebrant ih sve otkrije izuzevši onoga pohranjivanja, nakon što je otkrio glavni oltar.

44. Ako nema nikoga, koji bi mogao recitirati psalam, dok celebrant otkriva oltare, on će sam recitirati najprije antifonu i prvi redak psalma, zatim obavi otkrivanje oltara i na koncu ponovi pred glavnim oltarom antifonu stojeći.

45. Nakon što je otkrio sve oltare, celebrant ponovi, stojeći pred glavnim oltarom antifonu. Zatim učini reverenciju i predvođen od ministranata vrati se u sakristiju.

VELIKI PETAK

A. Svečani obred

Stvari koje treba pripraviti

I. *Na glavnom oltaru:*

1. Oltar je raskriven, bez oltarnika, bez križa, bez svijećnjaka.
2. Na stepenicama tri jastučića za prostraciju.
3. Na oltaru prikladno postolje, gdje će se smjestiti križ nakon adoracije.

II. *Na stoliću:*

1. Jedan oltarnik za oltar.
2. Stalak i OHS za oltar.
3. Ljubičasta burza s korporalom.
4. Posudica za abluciju i purifikaciju.
5. Stolnjak za pričest (ako se upotrebljava).
6. Ljubičaste stole za svećenike i đakone, koji će se pričestiti.
7. Pokaznica s koprenom — prozirnom, bijele boje.

III. *Blizu stolića:*

1. Plašt, dalmatika i tunicela crne boje.
2. Ljubičasto ruho: stola i misnica za celebranta; stola i dalmatika za đakona; tunicela za subđakona.

IV. *U svetištu:*

1. Stalak, nepokriven, za čitanje; na njem OHS.
2. Tri stalka za čitanje ili pjevanje Muke.

V. *U kapeli pohranjivanja:*

1. Složen korporal na oltaru, i ključ od tabernakula.
2. Dva svijećnjaka, koji se mogu lako upaliti prigodom prijenosa Presvetoga (po mogućnosti jednake veličine s onima za križ).
3. Velum humerale bijeli.
4. Mali baldahin.
5. Stepenice, ako su potrebne.

VI. *U sakristiji:*

1. Za celebranta: amikt, alba, cingulum i crna stola.
   Za đakona: crna stola, amikt, alba, cingulum.
   Za subđakona: amikt, alba i cingulum.
2. Superpeliciji za kler i službenike.
3. Amikt, albe, cingulum i crne stole za tri pjevača Muke.
4. Raspelo, za adoraciju, pokriveno s ljubičastim velom, koji se može lako skinuti.
5. Dva svijećnjaka za pratnju križa.

Čitanja

1. U sakristiji celebrant obuče amikt, albu, cingulum i crnu stolu; đakon :amikt, albu, cingulum i crnu stolu; subđakon: amikt, albu i cingulum. Kler: svaki svoje koralno odijelo. Tri đakona određena za pjevanje Muke, ostanu u sakristiji s dva akolita; obući će amikt, albu, cingulum i crnu stolu.

2. Ulazni ophod »per ecclesiam ad altare« obavi se u šutnji. Naprijed idu akoliti sklopljenih ruku. Pred oltarom se svi duboko naklone.

3. Nakon reverencije oltaru celebrant, đakon i subđakon učine prostraciju. 2. ceremonijar i akoliti kleknu kod stolića; ostali se smjeste u koru na svoja mjesta i kleče svi sagnuti.

4. Nakon stanovitog vremena molitve u šutnji, na znak ceremonijara, svećenik ustane, dok se svi drugi usprave i ostanu klečati, ali ne naklonjeni.

5. Drugi akolit s OHS stupi pred celebranta: on okrenut prema oltaru moli in tono feriali sklopljenih ruku molitvu: Deus, qui peccati veteris. Na koncu svi odgovore Amen.

6. Zatim svi ustanu. Ministri s celebrantom učine reverenciju oltaru i pođu k sjedalima. Svi sjednu. Akoliti uzmu jastučiće s oltara i odnesu ih u sakristiju.

7. Drugi ceremonijar stavi stalak u sredinu svetišta i pozove prvog lektora za prvo čitanje. Taj pođe k stalku, učini reverenciju oltaru i čita u tonu profecije, bez naslova, dok celebrant i svi drugi slušaju. Na koncu se ne kaže Deo gratias. Ceremonijar i lektor učine reverenciju oltaru i pođu: lektor na svoje mjesto, ceremonijar pokraj subđakona. Pjevači pjevaju responzorij.

8. Kad se završi responzorij svi ustanu. Celebrant ostajući kod sjedala kaže: Oremus. Đakon: Flectamus genua. I svi zajedno s celebrantom kleknu na oba koljena i mole šuteći par trenutaka (dok bi se izmolio jedan Oče naš). Zatim đakon pozive: Levate. Svi ustanu ,a celebrant in tono feriali i sklopljenih ruku moli molitvu. Drugi akolit drži knjigu pred celebrantom.

9. Nakon molitve svi sjednu, 2. ceremonijar prati subđakona u sredinu svetišta k stalku Učinivši reverenciju oltaru subđakon čita drugu lekciju bez naslova. Svi ostali zajedno s celebrantom sjede i slušaju. Na koncu, načinivši reverenciju oltaru subđakon se vrati celebrantu, a ceremonijar odnese stalak iz svetišta. Pjevači pjevaju drugi responzorij.

10. Međutim, dva klerika rasporede stalke za pjevanje Muke, in plano, u ravnoj liniji u jednakoj međusobnoj daljini sa strane evanđelja, i tako, da đakoni imaju oltar s desna.

11. Pri koncu responzorija, tri đakona s knjigama na prsima, i pokrivene glave, predvođeni od dva akolita sklopljenih ruku, dođu u svetište, jedan za drugim, ovim redom: kronista, sinagoga, Krist.

12. Postave se u redu: kronista s desne, Krist u sredini, a sinagoga s lijeve, predadu

birete akolitima, učine reverenciju oltaru i pođu k sjedalima i tu se duboko naklone celebrantu.

13. Ovaj ustane, zajedno s đakonom i subđakonom, i moli nad tim trim pjevačima duboko naklonjenima: Dominus sit in cordibus vestris et in labiis vestris. Pjevači se usprave, kažu: Amen i vrate se u sredinu.

14. Ponovivši reverenciju oltaru, pođu k stalcima: kronista u sredini, Krist s desne, a sinagoga s lijeve. Svi ustanu, i pjevači započnu s pjevanjem Muke. Akoliti odlože birete đakona-pjevača na klipu i ostanu pokraj njih sklopljenih ruku.

15. Čitanje Muke započinje se bez uvodnog pozdrava i ne križa se knjiga. Na riječi Tradidit spiritum svi kleknu na svojim mjestima i ostanu u sabranosti nekoliko trenutaka.

16. Svršivši čitanje Muke tri đakona pođu u sredinu svetišta, učine reverenciju oltaru, pokriju glave i vrate se u sakristiju, predvođeni od dva akolita sklopljenih ruku.

Svečane molitve

17. Nakon što su tri đakona otpjevali Muku, kler sjedne. Đakon i subđakon obuku dalmatiku i tunicelu, celebrant plašt crne boje. Međutim, klerici stave oltarnik na oltar, a 2. ceremonijar stavi u sredinu oltara misal za pjevanje »svečanih molitava«.

18. Na znak ceremonijara, kler ustane. Celebrant s đakonom i subđakonom pođe k oltaru, učini reverenciju, uspne se, poljubi oltar,

i započne pjevanje molitava, stojeći u sredini oltara: pred njim je knjiga, a sa strane đakon i subđakon. Svi stoje.

19. Celebrant pjeva uvod posebnim tonom. Zatim moli: Oremus. Đakon nadoda: Flectamus genua, i svi, uključivši i celebranta, kleknu na oba koljena i mole par trenutaka u šutnji. Zatim đakon pozove: Levate. Svi ustanu i celebrant u ferijalnom tonu i *raširenih ruku,* pjeva molitvu. Đakon i subđakon mu podržavaju plašt. Na koncu svi kažu: Amen.

20. Kad svrši pjevanje molitava celebrant sa đakonom i subđakonom učine reverenciju oltaru i kraćim putem pođu sjedalima. Kor sjedne.

21. Celebrant skine plašt, a ministri dalmatiku i tunicelu. Zatim celebrant i subđakon sjednu.

22. Đakon pozdravi celebranta i uz pratnju 2. ceremonijara, dvaju akolita i dvaju drugih akolita, koji će nositi zapaljene svijećnjake, pođe u sakristiju, da donese križ.

Klanjanje Raspelu

23. Vraćaju se u crkvu ovim redom: 2. ceremonijar, akoliti sklopljenih ruku, đakon, koji nosi križ, a sa strane idu uz njega dva akolita sa zapaljenim svijećnjacima.

Kod ulaska đakona u svetište svi ustanu.

24. Celebrant sa subđakonom i sa 1. ceremonijarom pođu ususret đakonu. U sredini svetišta, pred oltarom, celebrant prihvati križ.

Akoliti i 2. ceremonijar povuku se k stoliću, a jedan od njih uzme knjigu OHS za pjevanje antifone Ecce lignum crucis.

25. Celebrant, s križem u ruci i đakonom i subđakonom sa strane i s dva akolita sa zapaljenim svijećnjacima, pođe na stranu oltara sa strane poslanice, in plano, okrenut k puku.

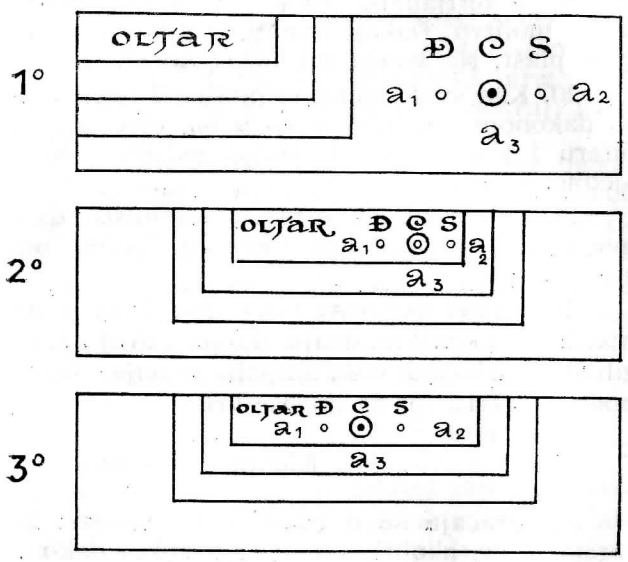

26. Uz pomoć đakona i subđakona otkrije vrh križa, zatim, podignuvši ga do očiju, započne antifonu Ecce lignum, koju nastavi, a pomažu mu u pjevanju đakon i subđakon, dok mu jedan akolita (a3) drži otvorenu knjigu.

27. Kor i svi oko celebranta odgovore Venite, adoremus. I svi, izuzevši celebranta i dva akolita sa zapaljenim svijećnjacima, završivši pjevanje, kleknu na oba koljena i ostanu par trenutaka u adoraciji.

28. Na znak ceremonijara svi ustanu. Celebrant, uvijek u pratnji đakona i subđakona i dvaju akolita sa zapaljenim svijećnjacima, uzađe sa strane epistole na supedanej, okrenut prema puku, i otkrije desnicu Raspetoga. Podigne malo više križ i višim glasom ponovi pjevanje Ecce lignum i nastavi uz pomoć đakona i subđakona. Svi odgovore Venite, adoremus i završivši pjevanje kleknu na oba koljena i adoriraju par trenutaka u šutnji.

29. Celebrant pođe zatim u sredinu oltara, uvijek okrenut prema puku, i potpuno otkrije križ. Podigne ga u vis i u tonu još višem nego drugog puta, zapjeva po treći put antifonu Ecce lignum, i nastavi je uz pomoć đakona i subđakona. Kler i narod odgovore Venite, adoremus. Zatim kleknu i adoriraju u šutnji.

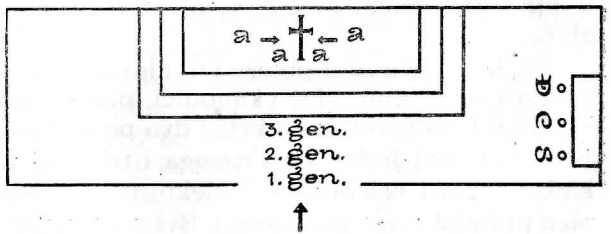

30. Nakon par trenutaka adoracije svi ustanu, a dva akolita dođu pred oltar, pokleknu, uzađu na supedanej i prime križ od celebranta.

Stave ga u sredinu oltara, okrenuti prema puku, jedan do drugoga. Podržavaju križ rukama, tako da donji dio križa počiva na supedaneju. Druga dva akolita, koji nose upaljene svijećnjake, postave svijećnjake na supedanej sa strane križa i kleknu na oba koljena na rub zadnje stepenice, okrenuti prema križu.

31. Celebrant te đakon i subđakon, nakon što je predao križ akolitima, siđu in plano, kleknu na jedno koljeno i odu k sjedalima. Ceremonijar i akolit s knjigom isto pokleknu i vrate se k stoliću.

Svi stoje sve dok celebrant ne dovrši adoraciju križu.

32. Kod sjedala celebrant skine cipele, (ako je običaj) uz pomoć 2. ceremonijara, a zatim u pratnji 1. ceremonijara polazi na adoraciju križu.

33. Približavajući se križu triput poklekne na jedno koljeno, na ulazu, u sredini i pred oltarom; zatim klekne na stepenicu i poljubi noge Raspetoga. Ponovno poklekne i vrati se k sjedalu, obuče cipele, sjedne, no otkrite glave.

34. Iza celebranta polaze na adoraciju križu đakon i subđakon, kler (kanonici, prebendari) i klerici. Približuju se ka križu dva po dva (ako je malen broj jedan iza drugoga i tri puta pokleknu poput celebranta, i kleknuvši na stepenice poljube noge Raspetoga. Svi mogu ako je zgodno, skinuti cipele prije adoracije. Vrate se, pokleknuvši prije na jedno koljeno, na svoje mjesto, sjednu, no otkrite glave.

35. Na početku adoracije, »schola« započne pjevanje »Improperia«, i pjeva sve dok traje adoracija, kako je propisano u OHS. Celebrant đakon i subđakon ne ponavljaju pjevani tekst.

36. Kad se završi adoracija klera, akoliti odnesu križ k ogradi, da se puk pokloni križu. Dva akolita sa zapaljenim svijećama prate križ, i stoje s obje strane njegove. Dok akoliti nose križ, kler stoji.

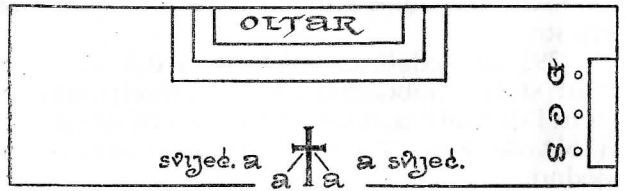

37. Puk pristupa adoraciji križa kod ograde, najprije muškarci, a onda žene. Pristupajući križu u procesiji pokleknu i poljube noge Raspetoga (Treba paziti da sve bude u redu i pobožno).

Ako je mnogo naroda, pa bi bilo teško i na štetu sabranosti i pobožnosti pokrenuti sve na adoraciju, obred se može obaviti na ovaj način: Kad se završi adoracija klera, celebrant prihvati križ od akolita i stojeći u sredini oltara na supedaneju pokaže ga vjernicima i pozove ih s par riječi, da mu se poklone. Zatim ga drži uzdignuta, dok svi kleknu na oba koljena i klanjaju se križu u tišini nekoliko trenutaka. Sa strane celebranta stoji đakon i subđakon i dva akolita sa zapaljenim svijećnjacima.

38. Kad se završi adoracija križu, akoliti odnesu križ na oltar i stave ga na oltar u postolje na samom oltaru, visoko, tako da ga vide svi vjernici; no ipak tako, da ne smeta obredima, koji se još imaju obaviti na oltaru. Dva akolita, koji drže svijećnjake, stave ih na oltar, upaljene, sa strane križa.

Dok akoliti stavljaju križ na oltar, svi stoje.

Zatim svi sjednu. Akoliti siđu in plano, pokleknu na jedno koljeno i vrate se na svoje mjesto.

39. Na sjedalima, celebrant i đakon skinu crnu stolu. Subđakon obuče tunicelu, đakon stolu i dalmatiku, celebrant stolu i misnicu, sve ljubičaste boje. Zatim celebrant i subđakon sjednu.

40. Kad je obukao ljubičasto ruho, đakon pođe k stoliću, učinivši prije reverenciju celebrantu i uzme ljubičastu burzu s korporalom. Prate ga jedan akolit s posudom za abluciju i purifikaciju i 2. ceremonijar. Svi pođu direktno k oltaru.

41. Svi pokleknu na jedno koljeno u sredinu i sva trojica se uspnu na oltar. Đakon rasprostre korporal; ceremonijar stavi stalak s misalom na strani evanđelja; akolit stavi na sredinu poslanice posudu za abluciju. Zatim sva trojica pokleknu na supedaneju i kraćim putem siđu k sjedalima.

Pričest

42. Sada slijedi prijenos Presvetoga za pričest.

43. Celebrant, subđakon, kler i narod ostaju na svojim mjestima.

44. Đakon u pratnji drugog ceremonijara (2) i dvaju akolita poklekne pred križem na oltaru i uputi se k oltaru pohrane.

45. Tu sva trojica kleknu na oba koljena, đakon uzađe na oltar, otvori tabernakul, poklekne, uzme ciborij i stavi ga na korporal i zatvori tabernakul. Ceremonijar mu stavi velum humerale bijele boje. Đakon uzme ciborij pokrije ga velumom. Akoliti uzmu s oltara dva svijećnjaka, već prije upaljena, i drugi ceremonijar mali baldahin, ako ga ima i prate đakona k velikom oltaru.

46. Kad đakon odlazi od oltara pohranjivanja svi ustanu i kleknu. Pjevači pjevaju tri antifone propisane po OHS.

47. Došavši k velikom oltaru đakon i dva akolita se uspnu na supedanej. Đakon stavi ciborij na korporal, akoliti stave zapaljene svijećnjake na oltar pokraj križa. Sva trojica zatim pokleknu na jedno koljeno, a 2. ceremonijar skine velum humerale s đakona, koji se povuče prema strani poslanice i čeka celebranta, dok akoliti sađu postrance, na stepenice oltara i kleknu na prvu stepenicu, po strani.

48. Celebrant i subđakon pođu k oltaru. In plano kleknu na oba koljena, uzađu na supedanej i zajedno s đakonom ponovno pokleknu na jedno koljeno.

49. Glasno (voce alta), bez pjevanja, celebrant recitira uvod u Pater noster: Oremus: Praeceptis salutaribus moniti.

50. Pater noster recitiraju svi prisutni, kler i narod, zajedno sa celebrantom, glasno, latinski. Na koncu svi kažu Amen.

51. Zatim glasno i raširenih ruku celebrant recitira Libera nos, quaesumus, Domine. Na koncu svi kažu Amen.

52. Zatim sagnut u sredini oltara, sklopljenih ruku i poluglasno celebrant nadoda molitvu: Perceptio corporis tui.

53. Zatim poklekne zajedno s đakonom i subđakonom. Đakon otkrije ciborij: celebrant uzme jednu sv. česticu i držeći je nad ciborijem lijevom rukom, sagnut, kaže tri puta Domine, non sum dignus i udara se u prsa s desnicom.

54. Zatim uspravljen prekriži se sa česticom govoreći Corpus Domini i pričesti se te ostane par trenutaka u meditaciji.

55. 1. Ceremonijar dovede klerike, koji će se pričestiti u sredinu svetišta. Akoliti razdijele stole svećenicima i đakonima. I svi drugi kleknu.

56. Đakon i subđakon pokleknu i pođu na stranu oltara i stoje na zadnjoj stepenici okrenuti licem k licu prema sredini oltara. Đakon stojeći i duboko sagnut moli Confiteor, bez pjevanja.

57. Celebrant poklekne okrene se prema puku i kaže Misereatur i Indulgentiam. Svi odgovore Amen.

58. Đakon i subđakon kleknu na rub supedaneja za sv. pričest. Međutim se celebrant okrene k oltaru, poklekne, prihvati ciborij i s jednom uzdignutom česticom okrene se k

puku i kaže: Ecce Agnus i tri puta Domine non sum dignus, po običaju. Zatim dijeli pričest.

59. Koralisti pristupaju k oltaru dva i dva ili četiri i četiri. Pokleknu na jedno koljeno prije i poslije. Dva akolita rasprostru pričesno platno pred pričesnicima. Nakon pričesti klera, dijeli se pričest vjernicima.

60. Ako je broj pričesnika velik, jedan ili više svećenika ili đakona mogu pomagati dijeliti sv. pričest celebrantu kod pričesne klupe ili na drugom podesnom mjestu u crkvi; no treba paziti da sve bude u redu i pobožno. Pomoćni svećenici obuku za tu zgodu superpelicij i ljubičastu stolu.

61. Dok se dijeli pričest može se pjevati psalam Deus meus, Deus meus, quare me derelinquisti? i neki responsorij iz matutina Velikog petka.

62. Kad završi pričest, celebrant purificira prste u posudi za abluciju, a da ništa ne govori i otre ih s purifikatorijem. Ciborij stavi u tabernakul. (Jedan svećenik ili đakon može odmah odnijeti ciborij s preostalim česticama na mjesto određeno za čuvanje Presvetoga: ne dakle u oltar pohranjivanja, nego, najbolje u sakristiju. No, ako to nije zgodno, onda u oltar pohranjivanja).

63. Zatim stojeći u sredini oltara, sa strane stoje đakon i subđakon, a pred njim akolit s knjigom, celebrant moli sklopljenih ruku i u ferijalnom tonu tri molitve za zahvalu. Svi stoje i kažu na koncu Amen.

64. Završivši molitve za zahvalu celebrant i ministranti siđu in plano. Akolit i 2. ceremonijar pođu u sredinu iza đakona i subđakona. Zajedno pokleknu na jedno koljeno i vrate se u sakristiju sklopljenih ruku i pokrivene glave.

Prijenos Presvetoga u »Božji grob«

65. Ako se Presveto izlaže u »Božjem grobu«, tada poslije molitava za zahvalu đakon odilazi na mjesto, gdje je pohranjena kustodija s velikom hostijom i prenese je in forma simplici na oltar. Celebrant izvadi lunulu s hostijom iz kustodije i stavi je u pokaznicu, koju je drugi ceremonijar donio sa stolića (ili iz sakristije). Stavivši lunulu u pokaznicu celebrant, s đakonom i subđakonom, siđe pred oltar, gdje in plano pokleknu na oba koljena te se povuku k sjedalima. Tu skine celebrant misnicu i manipul i obuče ljubičasti plašt; đakon i subđakon također skinu manipule. Dotle će doći dva turifera s vatrom. Celebrant s đakonom i subđakonom dođe pred oltar in plano i pokleknu na oba koljena, ustanu i celebrant stavlja u obje kadionice. Zatim pokadi Presveto po običaju. 2. ceremonijar mu stavi bijeli velum na ramena. Ustane i zajedno s đakonom uspne se na supedanej, pokleknu i đakon mu predaje pokaznicu, koju je prije toga pokrio bijelom prozirnom koprenom.

66. Zatim se formira ophod. Naprijed ide subđakon s križem, a uz njega svijećonoše, zatim ostali kler (s upaljenim svijećama), iza njih idu dva kadioničara, koji idući pred celebrantom kade Presveto, napokon celebrant pod baldahinom između đakona i subđakona, koji pridržavaju krajeve plašta.

67. Kad dođu do groba, đakon primi od celebranta pokaznicu i stavi je na priređeno mjesto. Tada celebrant pokadi, klečeći zajedno s ministrantima, po običaju Presveto. Nakon par trenutaka tihe adoracije svi ustanu, ugase svijeće i vrate se u sakristiju. Kler na svoja mjesta da moli Povečerje.

68. Kler ostane u koru, da recitira POVEČERJE. Večernja se ne moli, jer je njezino mjesto zauzela večernja služba dana.

69. Jedan će akolit međutim ugasiti svijeće. Ako je u tabernakulu ostalo Presveto, upalit će svijetiljku.

70. Povečerje se moli bez pjevanja; svijeće su ugašene. Služba je od Velikog četvrtka.

71. Kad se završi Povečerje kler se vraća u sakristiju. Pred oltarom poklekne na jedno koljeno. Prvi idu najstariji.

72. U prikladno vrijeme jedan svećenik ili đakon prenese Presveto na određeno mjesto, ako to nije bilo već prije učinjeno.

73. Na oltaru, koji je posve ogoljen, ostaje samo križ sa četiri svijećnjaka.

B. Obred uz asistenciju jednog đakona

Stvari koje treba pripraviti:

Sve kao za svečani obred, izuzevši ono, što je vlastito subđakonu.

Poslijepodnevni liturgijski obred.

1. Đakon obuče amikt, albu, cingulum i crnu stolu.

2. Kod oltara, učinivši reverenciju, obavi prostraciju zajedno sa celebrantom, s njegove lijeve strane.

3. Za vrijeme pjevanja molitve Deus, qui peccati veteris kleči.

4. Kad se završi molitva, učini reverenciju oltaru zajedno sa celebrantom i pođe s njime k sjedalima. Sjedi s desne strane celebranta.

5. Ako nema prikladnog lektora, đakon čita prvo čitanje. Kaže Flectamus genua i Levate prije molitve Deus, a quo Judas.

6. Muku može čitati ili pjevati đakon i celebrant: đakon dijelove kroniste i sinagoge, celebrant dijelove Krista. Svaki zadrži svoje ruho; kažu Dominus sit in corde meo, et in labiis meis poluglasno, sagnuti pred oltarom. Čitanje i pjevanje muke obavlja se in plano, sa strane evanđelja. Akoliti u međuvremenu priprave stalke s knjigom.

7. Nakon završenog čitanja ili pjevanja Muke, kod sjedala obuče celebrant plašt, a đakon dalmatiku crne boje.

8. Za vrijeme pjevanja svečanih molitava, đakon asistira celebrantu kod oltara, stojeći s njegove lijeve strane i kaže Flectamus genua i Levate.

9. Iza »svečanih molitava«, skine kod sjedala dalmatiku da donese križ.

10. Dok se otkriva križ asistira celebrantu stojeći mu s lijeve strane: pomaže mu otkrivati križ i pjevati antifonu Ecce lignum.

11. Adoraciju križu obavi iza celebranta

12. U slučaju kolektivne adoracije vjernika križu, stoji pokraj celebranta, s lijeve strane, na supedaneju oltara.

13. Nakon završene adoracije križu, obuče ljubičastu stolu i dalmatiku i donese korporal na oltar.

14. Zatim obavi prijenos Presvetoga iz oltara pohranjivanja na glavni oltar, kako je opisano u svečanom obredu.

15. Za vrijeme obreda pričesti asistira celebrantu kod knjige.

16. Ako je potrebno, pomaže celebrantu kod dijeljenja pričesti.

17. Dok se mole molitve za zahvalu stoji pokraj celebranta, s lijeve strane, na supedaneju oltara.

18. Kad se završi obred prenese Presveto s velikog oltara na određeno mjesto; (ako to nije odmah iza pričesti učinio).

19. Ako se obavlja prijenos Presvetoga u »Božji grob«, vlada se kako je opisano u svečanom obredu.

C. Jednostavni obred

Stvari, koje treba pripraviti:

Sve kao za svečani obred izuzevši ono, što je vlastito đakonu i subđakonu.

Potrebno je imati barem četiri ministranta.

Poslijepodnevni liturgijski obred

Čitanja

1. Ministranti, obukavši svoja odijela u sakristiji, rasporede sve stvari na njihova mjesta, a zatim pomognu obući celebrantu amikt, albu cingulum i crnu štolu.

2. Ulazeći u procesiji u crkvu ministranti idu sklopljenih ruku pred celebrantom.

3. Pred oltarom i ministranti i celebrant samo se duboko naklone. Zatim celebrant učini prostraciju na stepenicama oltara; ministranti kleknu in plano i naklone se, pokraj celebranta.

4. Nakon kratke molitve u šutnji, celebrant ustane i stojeći okrenut prema oltaru, s 2. ministrantom, koji drži knjigu pred njim, moli molitvu Deus, qui peccati veteris. Ministranti i vjernici kleče.

5. Kad se završi molitva, svi ustanu. Celebrant i ministranti poklone se oltaru i pođu k sjedalima; 3. ministrant uzme jastučić sa stepenice oltara i odnese ga u sakristiju.

6. Čitanje, kad se obred pjeva, može pjevati podesni lektor obučen u superpelicij. U tom slučaju kako celebrant tako i svi prisutni sjede i slušaju čitanje.

Kad se obred obavlja bez pjevanja, ili u nedostatku podesnog lektora, čitanje čita sam celebrant, pri sjedalu, stojeći, iz knjige stavljene na stalak pred njim. Ministranti i vjernici sjede i slušaju.

7. Responzorij iza čitanja pjevaju pjevači ili recitiraju prisutni kler ili, ako ih nema, sam celebrant zajedno sa ministrantima.

8. Nakon što se dovrši responzorij iza prvog čitanja, svi ustanu.

Celebrant, ostajući kod sjedala, kaže: Oremus i odmah nadoda: Flectamus genua. Svi, uključivši tu i celebranta, kleknu na oba koljena i kratko se pomole u šutnji. Zatim sam celebrant pozove: Levate. Svi ustanu i celebrant, sklopljenih ruku i u ferijalnom tonu, moli molitvu Deus, a quo Iudas. Na koncu svi odgovore Amen.

9. Muku čita celebrant na strani evanđelja, in plano. Kad se završi responzorij iza drugog čitanja, uzme knjigu, pođe u sredinu, u pratnji 1. i 2. ministranta; duboko se nakloni pred oltarom i glasno kaže: Dominus sit in corde meo et in labiis meis. Amen. Ponovo učini reverenciju oltaru i pođe k stalku da čita ili pjeva Muku. Na početku ne govori običajne formule niti čini znak križa na knjizi.

Ministranti stoje, sa strane celebranta. Na koncu se ne kaže Laus tibi, Christe niti se ljubi knjiga.

10. Ako ima tri svećenika ili tri đakona, mogu ti čitati ili pjevati Muku. U tom slučaju, predvođeni od 3. i 4. ministranta, sklopljenih ruku, dođu u svetište, noseći knjigu na prsima, načine reverenciju oltaru i pođu k sjedalu pred celebranta, kome se duboko naklone. Nad njima tako sagnutima kaže celebrant, stojeći: Dominus sit in cordibus vestris et in labiis vestris. A oni se usprave i odgovore: Amen.

Dolaze u svetište ovim redom: Kronista, sinagoga, Krist. Pred oltarom: u sredini Krist, s desne kronista, s lijeve sinagoga. Tako stoje i pred celebrantom i pred stalcima. Zatim zajedno s ministrantima pozdrave celebranta, pođu u sredinu, načine reverenciju oltaru, i pođu k stalcima, stave knjigu na stalke na strani evanđelja, in plano i pjevaju ili čitaju MUKU. Celebrant stoji sklopljenih ruku i sluša na svom mjestu kod sjedala.

11. Ako ima samo dva svećenika ili đakona, onda će čitati ili pjevati dijelove Muke, koji spadaju na kronistu i sinagogu, a dijelove, koji spadaju na Krista pjeva ili čita celebrant. U tom slučaju, dva pjevača dolaze u svetište, predvođeni od dva ministranta, kao gore; k njima se pridruži celebrant i stane u sredinu; zajedno pođu k oltaru; naklone se duboko i svaki za sebe kaže poluglasno: Dominus sit in corde meo et in labiis meis. Amen. Zatim načine reverenciju oltaru i pođu k stalcima, koji su pripravljeni na strani evanđelja in plano. Celebrant zauzme prvo mjesto do oltara, kronista u sredini, a sinagoga na lijevo.

Svečane molitve

12. Kad se završi pjevanje ili čitanje Muke, celebrant se vrati na svoje mjesto k sjedalu (u prolazu načini reverenciju oltaru) i uz pomoć prvog ministranta obuče crni plašt.

Međutim 2. i 3. ministrant stavi na oltar oltarnik i namjesti u sredinu oltara stalak s OHS otvoren s »Orationes solemnes«.

13. Zatim celebrant uz pratnju 1. i 2. ministranta pođe k oltaru načini reverenciju, uspne se, poljubi oltar i započne s pjevanjem ili recitiranjem molitve vjernika. Dva ministranta (1. i 2) stoje uz njega sa strane i podržavaju plašt.

14. Svečane se molitve mole ovako: najprije celebrant pjeva uvod u njegovu posebnu tonu, sklopljenih ruku. Zatim sam celebrant kaže: Oremus i nadoda: Flectamus genua. Svi zajedno sa celebrantom kleknu na oba koljena i kratko mole u šutnji. Zatim celebrant pozove: Levate; svi ustanu, i celebrant, raširenih ruku i u ferijalnom tonu pjeva molitvu.

Adoracija Sv. križu

15. Iza zadnje molitve celebrant i ministranti načine reverenciju i kraćim putem odu k sjedalima. Celebrant skine plašt.

16. Zatim u pratnji 1. i 2. ministranta, te 5. i 6. ako ih ima, celebrant ode u sakristiju, da uzme križ. Pri povratku u svetište naprijed idu 1. i 2. ministrant sklopljenih ruku, zatim celebrant s križem, a uz njega sa strane 5. i 6. ministrant sa zapaljenim svijećnjacima.

Ako nema više od četiri ministranta, svijećnjake nose 1. i 2. ministrant, uz samoga celebranta.

17. Celebrant odmah stane na stranu epistole, in plano, uz pokrajne stepenice, okrenut licem k puku, ali tako da mu sa strane mogu stajati dva ministranta sklopljenih ruku i dva

sa zapaljenim svijećnjacima. 3. ministrant stane pred celebranta s knjigom za pjevanje antifone Ecce lignum.

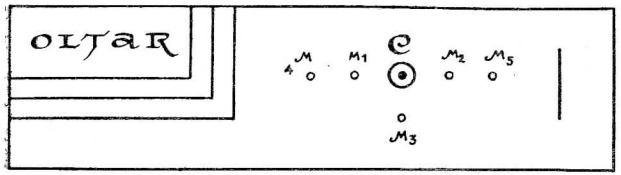

18. Uz pomoć, ako je potrebno, dvaju ministranata celebrant otkrije vrh križa i pjeva sam antifonu Ecce lignum sve do Venite adoremus, što pjevaju svi prisutni. Zatim svi, izuzevši celebranta i dva ministranta sa svijećnjacima, kleknu na oba koljena i nekoliko trenutaka u šutnji klanjaju se križu.

19. Uvijek uz pratnju ministranata raspoređenih kao prije, uzađe celebrant na supedanej oltara, sa strane poslanice, otkrije desnu ruku Raspetoga, i podigavši križ i glas, ponovi antifonu Ecce lignum. Prisutni odgovore Venite, adoremus; zatim nanovo kleknu i klanjaju se križu.

20. Celebrant i ministranti postave se u sredinu oltara. Celebrant otkrije potpuno križ i podignuvši još više križ i glas po treći put ponovi antifonu Ecce lignum. Prisutni opet odgovore Venite, adoremus i poklone se križu na koljenima i u šutnji.

21. Nakon kratke adoracije u šutnji celebrant preda križ 3. i 4. ministrantu. Ovi stoje na supedaneju oltara, podržavajući križ rukama, tako da donji dio križa počiva na supedaneju, 5. i 6. ministrant postave na supedaneju, sa strane križa, svijećnjake i kleknu na rub zadnje stepenice.

22. Zatim celebrant zajedno sa 1. i 2. ministrantom (koji je uzeo od 3. knjigu koja je služila za pjevanje ant. Ecce lignum) sađe in plano, poklekne i vrati se k sjedalu.

Ako je 1. i 2. ministrant držao u rukama svijećnjake stave ih na supedanej sa strane križa i vrate se k sjedalima zajedno sa celebrantom.

23. Kod sjedala celebrant skine cipele, ako to može lako učiniti; zatim u pratnji 1. ministranta polazi u sredinu i pokloni se križu:

Tri puta poklekne uzastopce na jedno koljeno i poljubi noge Raspetoga. Onda se vrati k sjedalu i obuče cipele i sjedne otkrivene glave.

24. Iza celebranta obave adoraciju križu prisutni svećenici i klerici (ako ih ima) I oni skidaju cipele, ako je podesno i u običaju. Približujući se križu tri puta pokleknu na jedno koljeno, kao i celebrant, te poljube noge Raspetoga nakon trećeg poklecaja.

25. Kad celebrant započne adoraciju križu pjevači počnu pjevati ili ako nema pjevača, prisutni kler počne recitirati Improperia, koja se pjevaju sve dok traje klanjanje, kako je propisano u OHS.

Nema li pjevača, koji bi mogli pjevati, sam celebrant, sjedeći, nakon adoracije, recitira naizmjence sa ministrantima (ili s klerom) dijelove označene pod nn. I. i IV.. u OHS.

26. Nakon što su se križu poklonili kler i ministranti, križ se odnese do ograde, gdje mu se poklone vjernici. Drže ga dva ministranta kao na supedaneju oltara, a sa strane stoje druga dva ministranta sa zapaljenim svijećnjacima.

Vjernici, najprije muškarci a onda žene, prolaze kao u ophodu pred križem, samo jednom pokleknu i poljube noge Raspetoga.

27. Ako se zbog velikog broja prisutnih vjernika, ne bi mogao obaviti opisani način klanjanja, može se obred obaviti na ovaj način: Nakon što su se križu poklonili kler i ministranti, celebrant uzme križ iz ruku ministranata i stojeći u sredini na supedaneju oltara, a sa strane sa ministrantima sa zapaljenim svijećnjacima, pozove sa par riječi prisutne, da se poklone križu; zatim ga podigne i svi prisutni kleknu i nekoliko se trenutaka u šutnji klanjaju Križu.

P r i č e s t

28. Nakon što su se svi poklonili križu, dva ministranta odnesu križ na oltar i smjeste ga u postolje na oltaru tako da ga svi lako vide no ipak da ne smeta slijedećim obredima. Dva ministranta, koja su držala svijećnjake, prate Križ k oltaru i stave te svijećnjake na oltar sa svake strane križa. Zatim sva četvorica ministranata zajedno pokleknu i pođu k sjedalima. Dok traje taj obred, svi stoje.

29. Celebrant uz pomoć 1. i 2. ministranta skine crnu stolu i obuče ljubičastu stolu i kazulu.

30. Zatim uz pratnju tih istih ministranata odnese na oltar ljubičastu burzu s korporalom. Kleknuvši in plano dva ministranta uzadu zajedno sa celebrantom na supedanej. 1. ministrant nosi posudicu za abluciju s purifikatorijem i stavi je s desna korporala, a drugi ministrant stavi od sredine na desno knjigu OHS i označi u njoj Pater noster.

31. Celebrant i ministranti siđu in plano, pokleknu i zajedno sa 3. ministrantom, koji im se pridruži pođu do oltara pohranjivanja, da prenese Presveto. Ostali kler i vjernici ostaju na svojim mjestima.

32. Kod oltara pohranjivanja celebrant i ministranti pokleknu na oba koljena in plano; celebrant se uspne k oltaru, otvori tabernakul, izvadi ciborij, poklekne i primi od 3. ministranta velum humerale, s kojim pokrije ciborij. U međuvremenu prva dva ministranta uzmu s oltara dva zapaljena svijećnjaka, koja su već prije bila na oltaru spremljena i upaljena; 3. i 4. ministrant nose baldahin, ako ga ima, i svi prate celebranta k glavnom oltaru. Kad celebrant odlazi od oltara pohranjivanja s Presvetim, svi kleknu na oba koljena na svojim mjestima.

33. Za vrijeme prijenosa Presvetoga pjevaju se ili recitiraju tri antifone označene u OHS.

Ako nema pjevača ni klera koji bi pjevali ili recitirali te antifone, recitira ih celebrant s ministrantima, klečeći na prvoj stepenici oltara pohranjivanja, prije nego prihvati Presveto.

34 Kad dođu u svetište celebrant i dva ministranta sa svijećnjacima uzađu na supedanej oltara. Celebrant stavi ciborij na korporal; ministranti stave upaljene svijećnjake uz druga dva, koji već stoje sa strane križa. Zatim zajedno pokleknu; 3. ministrant skine velum humerale sa celebranta; 1. i 2. ministrant siđu in plano i stoje okrenuti prema oltaru.

35. Celebrant glasno bez pjevanja recitira sklopljenih ruku uvod za Pater noster. Svi prisutni zajedno sa celebrantom mole polako i latinski čitav Pater i na koncu kažu Amen.

36. Sam celebrant glasno i raširenih ruku moli Libera nos. Na koncu svi kažu Amen.

37. Poluglasno i sagnut celebrant moli zatim molitvu Perceptio corporis tui držeći ruke na oltaru, po običaju.

38. Zatim otkrije ciborij, poklekne, uzme malu hostiju u lijevu ruku, i držeći je nad ciborijem, sagnut i udarajući se u prsa desnicom, kaže tri puta Domine, non sum dignus, kao u misi. Zatim se prekriži s partikulom, govoreći Corpus Domini nostri, i pričesti se i zadrži se par trenutaka u meditaciji.

39. Zatim slijedi sv. pričest vjernika sa svim obredima pričesti izvan mise. Kaže se Confiteor, celebrant govori Misereatur, Indulgentiam, Ecce Agnus i tri puta Domine, non sum dignus.

Prisutni svećenici i đakoni uzimaju za pričest ljubičastu stolu na superpelicij.

U dijeljenju pričesti može celebrantu pomagati jedan ili više svećenika ili đakona, ili

kod pričesne klupe ili na drugom podesnom mjestu crkve; no treba paziti, da se sve odvija u redu i pobožno.

40. Dijeljenje pričesti obavlja se u šutnji; no može se pjevati ps. 21.: Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti?, ili koji responzorij iz matutina Velikog petka.

41. Kad se završi pričest, celebrant purificira prste u pripravljenoj posudici i spremi ciborij s preostalim česticama u tabernakul; složi korporal i stavi ga u burzu, koju ministrant l. odnese na stolić. (Ako se obavlja prijenos Presvetoga u »Božji grob«, neka celebrant ostavi burzu s korporalom na oltaru).

42. Zatim u sredini oltara sklopljenih ruku i u ferijalnom tonu celebrant moli tri molitve za zahvalu iza pričesti. Prisutni stoje i na koncu kažu Amen.

43. Kad završi molitve za zahvalu, celebrant siđe in plano; zajedno s ministrantima poklekne, ako i nema Presvetoga u tabernakulu, te se vrati u sakristiju.

Prijenos Presvetoga u »Božji grob«

44. Kad završi molitve za zahvalu, celebrant siđe in plano, poklekne s ministrantima i pođe na stranu poslanice gdje skine misnicu. Zatim pođe u sredinu pred oltar, poklekne i odlazi na mjesto, gdje je pohranjena kustodija s velikom hostijom i prenese je in forma simplici na oltar, klekne na rub supedaneja, a ministrant mu skine velum. Zatim se digne, pristupi k oltaru, poklekne; otvori kustodiju, iz-

vadi lunulu s hostijom i stavi je u pokaznicu, koju mu jedan od ministranata donese sa stolića. Zatim poklekne i siđe in plano, poklekne na oba koljena i pođe na stranu poslanice, gdje uz pomoć ministranata obuče plašt ljubičaste boje. Onda se vrati u sredinu, ponovo poklekne na oba koljena, ustane i stavi tamjan u kadionicu koju je u međuvremenu donio kadioničar iz sakristije. Okadi Presveto po običaju, a 4. ministrant mu stavi bijeli velum na ramena. Ustane i pođe na supedanej, poklekne, prekrije pokaznicu bijelom prozirnom koprenom i prihvati pokaznicu s Presvetim i pođe u ophodu k »Božjem grobu«.

45. Ophod se formira ovim redom: 3. ministrant s križem između 5. i 6. ministranta (ako ih ima) s upaljenim svijećnjacima, ministranti dva po dva s gorućim svijećama, zatim kadioničar s kadionicom, koji kadi Presveto i na koncu celebrant pod baldahinom.

46. Kad dođu do groba, celebrant stavi pokaznicu na pripravljeno mjesto na korporal, okadi Presveto po običaju; zatim, nakon par trenutaka tihe adoracije, svi ustanu, ugase svijeće i vrate se u sakristiju.

47. Ciborij s preostalim česticama, koje su možda u tabernakulu, prenese zatim in forma simplici na mjesto određeno za čuvanje Presvetoga izvan crkve, najbolje u sakristiju (Tu, naravno, mora gorjeti uvijek »vječno svijetlo.«) No ako to nije zgodno, onda u oltar pohranjivanja.

48. Glavni oltar ostaje otkriven; na njemu ostaje samo križ u sredini sa četiri svijećnjaka.

VELIKA SUBOTA

A. Svečani obred

Stvari koje treba pripraviti

I. U sakristiji:

1. Superpelicije za kler i klerike.

2. Amikt, albu, cingulum, stolu i plašt ljubičaste boje, za celebranta; amikte, albe, cingulum za đakona i subđakona, dalmatika i stola za đakona; tunicela za subđakona.

3. Na drugoj strani (ili ispod ovih) bijelo ruho za misu.

4. Kadionicu i lađicu s tamjanom.

5. Posuda s blagoslovljenom vodom i škropilom.

6. Srebrna ili posrebrena plitica, s 5 zrna tamjana, ukoliko predmeti navedeni pod br. 4—6. nisu pripremljeni izvan crkve.

7. Procesionalni križ.

8. Svijećnjaci za akolite (za misu, svečani obred), ako se ne obavlja blagoslov krsne vode.

9. Svijećnjaci (torcia), velum, humerale, burza s korporalom, za prijenos ciborija poslije mise.

II. U svetištu:

1. Stalak za Exultet, pokriven bijelim dragocjenim pokrivalom.
2. Na drugom podesnom mjestu drugi stalak, nepokriven, za čitanja.
3. Sa strane evanđelja veliki svijećnjak za uskrsnu svijeću.
4. Sjedala za službenike nepokrivena, ili pokrivena dvostrukim suknom bijelim i ljubičastim.
5. U sredini svetišta malo postolje za svijećnjak uskrsne svijeće.

III. Na velikom oltaru:

1. Oltarnici.
2. Svečani svijećnjaci
3. Zastor na tabernakulu dvostruk; ispod bijele, iznad ljubičaste boje. Vratašca tabernakula poluotvorena, u blizini ključić.
4. Pripravljene svjetiljke za »vječno svijetlo«.

IV. Na stoliću (sa strane poslanice, pokriven bijelim stoljnjakom).

1. Ordo hebdomadae sanctae za Pohvalu uskrsne svijeće (Exultet).
2. Epistolar i evanđelistar.
3. Stalak i misal za celebranta

4. Kalež pokriven, bijelim i ljubičastim velom.
5. Ciborij sa česticama u dovoljnom broju za pričest.
6. Vrčići s vinom i vodom i ručnik.
7. Zvonce.
8. Kanonske tablice.

V. Blizu stolića, sa strane poslanice:

1. Stola i plašt bijele boje.
2. Klecalo, ili jastučić za celebranta (za vrijeme molitava i litanija).
3. Relikvijari i posude sa cvijećem (sakriveno, da se ne vidi).

VI. Na stoliću (drugom, sa strane poslanice):

1. Posuda s vodom za blagoslov.
2. Dva ručnika na plitici.
3. Posuda, u koju će se uliti nešto blagoslovljene krsne vode, i škropilo.
4. Posuda, kojom će se zagrabiti krsna voda.
5. Posudice s krizmom i katekumenskim uljem.
6. Tanjurić s kriškom kruha i limuna.
7. Umivaonik za pranje ruku.
8. Pamuk (vata) za brisanje pouljenih ruku.
9. Platno kojim će se obrisati svijeća.

N. B. — Ako se blagoslov krsne vode obavlja u krstionici, onda se sve te stvari priprave blizu »izvora«.

Ako se podjeljuje i krštenje, onda osim ovih stvari treba pripraviti:

1. Rimski obrednik.

2. Posudica sa solju.

3. Posudice s krizmom i katekumenskim uljem i vata.

4. Srebrna žličica.

5. Platno, kojim će se obrisati glava krštenika.

6. Bijela haljina.

7. Svijeća.

VII. Kod glavnog ulaza (u atriju ili u crkvi):

1. Stolić pokriven bijelim stolnjakom, a na njemu:

2. Ordo hebdomadae sanctae

3. Srebrni ili posrebreni tanjurić, s pet zrna tamjana.

4. Kadionica i lađica s tamjanom.

5. Posuda s blagoslovljenom vodom i škropilo (osim ako predmete, o kojima je riječ u br. 3—5 nose ministranti — klerici — u tom se slučaju te stvari pripreme u sakristiji).

6. Bijela stola i dalmatika.

7. Svijećica ili užigač, s kojim se upali uskrsna svijeća.

8. Šilo, (nožić, bodež), kojim će se urezati simboli u svijeću.

Blizu stolića:

9. Tronožac s posudom za vatru, i mašice (kliješta za žeru).

10. Uskrsna svijeća (fitilj neka se dade lako upaliti).

11. Svijeće za celebranta i ministre.

12. Kremen, kojim se iskreše vatra.

13. Stalak (barem za jednostavni obred).

14. Podnožje za križ.

Uskrsno bdjenje

Blagoslov novog ognja

1. U prikladno vrijeme oltar se pokrije s oltarnicima, no svijeće su ugašene sve do početka mise. Izvan crkve iskreše se (»de lapide«) novi oganj iz kremena.

2. U sakristiji celebrant obuče amikt, albu, cingulum, stolu i plašt ljubičaste boje; ako nema plašta, ostaje sa stolom, bez misnice. Đakon i subđakon obuku dalmatiku i tunicelu, bez manipula, kojim se ne služe kroz čitavo bdjenje prije mise; klerici obuku superpelicij.

3. Učinivši propisanu reverenciju križu ili slici u sakristiji, uredi se ophod: 2. ceremonijar, subđakon s križem, kadioničar s praznom kadionicom i s lađicom s tamjanom, akoliti, 1. sa škropionicom i 2. s 5 zrna tamjana na tanjuriću, kler, celebrant i đakon (s lijeve) pokrivene glave. (Ako celebrant nema plašta, i đakon je bez dalmatike te ide pred celebrantom). Ako ima mnogo vjernika bit će bolje rasporediti ih prije oko (posude za žeravicu) ognja; ako ih je malo, mogli bi ići u ophodu, iza celebranta.

Prolazeći mimo glavnog oltara svi pokleknu prema križu izuzev subđakona s križem i celebranta, koji se nakloni s otkrivenom glavom.

Izvan crkve rasporede se ovako: u sredini celebrant, kojemu je s desne đakon; sprijeda subđakon s križem, okolo kler (digniores bliže celebrantu) i puk. Akoliti blizu stolića. U sredini posuda s vatrom.

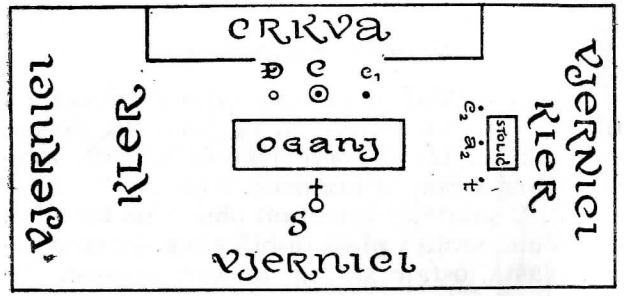

4. Đakon stoji s desne celebrantu i prihvativši biret preda ga ceremonijaru; asistira celebrantu i pridržava plašt kada ovaj križa, škropi ili kadi. 1. akolit uzme OHS i otvori je pred celebrantom, koji blagosliva novi oganj, moleći, sklopljenih ruku i u ferijalnom tonu molitvu Deus qui per filium tuum. Zatim poškropi tri puta oganj ne govoreći ništa.

Međutim kadioničar stavi nekoliko žeravica s mašicama u kadionicu; celebrant stavi tamjan (tri puta) blagosivajući ga običajnom formulom ab illo benedicaris; zatim, u šutnji, pokadi (tri puta) blagoslovljeni oganj.

Blagoslov uskrsne svijeće

5. Nakon što je novi oganj blagoslovljen, 2. akolit donese uskrsnu svijeću pred celebranta, koji sa šilom ureže (simbolično) križ između rupica u koje će staviti zrnca tamjana. Zatim, uvijek sa šilom, navrh križa ureže slovo alfa, a na dnu omega. Zatim između krakova križa četiri broja koja označuju tekuću godinu. U isti mah govori glasno:

1) Christus heri et hodie (ureže okomitu crtu).

2) Principium et finis (ureže poprečnu crtu).

3) Alpha (ureže slovo alpha).

4) et Omega (ureže slovo omega).

5) Ipsius sunt tempora (ureže prvi broj tekuće godine u lijevi gornji ugao križa).

6) Et saecula (ureže drugi broj u desni gornji ugao).

7) Ipsi gloria et imperium (ureže treći broj u lijevi donji ugao).

8) per universa aeternitatis saecula. Amen. (ureže četvrti broj u desni donji ugao).

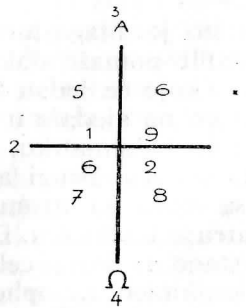

6. Zatim đakon pruži celebrantu pet zrna tamjana, koji ih blagoslovi, ako nisu već bla-

goslovljena, tako da ih poškropi i pokadi ne govoreći pri tom ništa. Zatim ih utisne u svijeću govoreći glasno:

1) Per sua sancta vulnera.
2) gloriosa 1
3) custodiat 4 2 5
4) et conservet nos 3
5) Christus Dominus. Amen.

7. Zatim đakon pruži celebrantu malu svijećicu, zapaljenu na novom ognju, s kojom celebrant zapali uskrsnu svijeću govoreći glasno:

Lumen Christi gloriose resurgentis
Dissipet tenebras cordis et mentis.

8. Na koncu celebrant blagoslovi upaljenu svijeću, moleći in tono feriali molitvu: Veniat.

9. Međutim se ugase sva svijetla u crkvi, tako da uskrsna svijeća bude prvo svijetlo pri ulazu u hram.

Ophod i uskrsna pohvala svijeći

10. Nakon što je blagoslovljena uskrsna svijeća prvi akolit pomaže đakonu da skine ljubičasto ruho (koje će jedan klerik odnijeti zajedno s biretom na sjedala u svetište) i da obuče bijelu stolu i dalmatiku, a zatim uzme u ruku vlastitu svijeću. Drugi akolit sa svijećom povuče se malo na stranu: kadioničar metne novu vatru u kadionicu. Đakon obukavši bijelo ruho stane uz desnu celebranta. Stavi se tamjan u kadionicu za ophod, uz običnu formulu i blagoslov (Ab illo benedicaris...). Đakon uzme od akolita uskrsnu svijeću, i formira se ophod: naprijed ide kadioničar mašući sa kadionicom, slijedi subđakon s križem, zatim đakon sa svijećom; zatim odmah celebrant (pokrivene glave), a iza njega akoliti, kler, narod. Svi nose u ruci ugašene svijeće.

11. Na crkvenim vratima, ili ako se obred obavljao u crkvi, u prvoj trećini njezinoj, đakon stojeći zapjeva: Lumen Christi, a svi drugi, izuzevši križonošu, kleknuvši prema svijeći, odgovore: Deo gratias. (Celebrant se otkrije prije nego što klekne). Kadioničar će kleknuti prema glavnomu oltaru. Prvi zapali svoju svijeću na uskrsnoj svijeći sam celebrant.

Ophod produži, u šutnji, sve do sredine crkve. Tu po drugi puta s povišenim glasom đakon zapjeva: Lumen Christi, a svi, kleknuvši kao prije, odgovore: Deo gratias. Akoliti zapale na uskrsnoj svijeći svoje svijeće i s njima zapale ostale svijeće klera. Kad ophod prispije pred oltar, u sredini svetišta (kora) ili, ako je zgodnije kod ograde, đakon po treći put zapjeva višim glasom: Lumen Christi, na što ponovo čitava zajednica odgovori klečeći: Deo gratias. A akoliti, sa svijećama zapaljenima na uskrsnoj svijeći, zapale svijeće vjernika; istovremeno se zapale svijetla u crkvi (no ne na oltarima).

12. Kad ophod prispije, k oltaru, svako pođe na svoje mjesto: kadioničar blizu sjedala đakona i subđakona; subđakon s križem, sa strane evanđelja, prema stalku; đakon stavivši svijeću na malo podnožje (»supra parvum sustentaculum« — no ipak ne tako malen, da ne bi svijeću svi vidjeli. Svijeća treba da dominira, tako da je zajednica vidi i onda kad

celebrant stoji pred njom prigodom obnove krsnog zavjeta), pođe k stoliću; celebrant sa ceremonijarom k sjedalima; akoliti k stoliću, kler u kor, vjernici u svojim klupama. Kler i puk sjede.

Uskrsna svijeća ostaje na svome mjestu (u sredini svetišta) kroz čitav prvi dio bdjenja sve do početka mise.

Celebrant blagoslovi kod sjedala iznova tamjan; zatim đakon u pratnji 2. ceremonijara uzme OHS, zamoli klečeći od celebranta blagoslov govoreći: Jube, domne, benedicere, a celebrant mu dade blagoslov govoreći: Dominus sit in corde et in labiis tuis: ut digne et competenter anunties suum paschale praeconium. In nomine Patris, et Filii + et Spiritus Sancti. Amen. Zatim pruži ruku đakonu na poljubac. Za vrijeme toga obreda celebrant dade svoju svijeću jednome od akolita a zatim je opet uzme.

13. Đakon u pratnji 2. ceremonijara stane pred stalak, stavi na njega knjigu, pokadi, zatim s tri jednostavna zamaha, kao kod apsolucije kod tumbe, okadi uskrsnu svijeću idući okolo nje. Kadioničar odnese kadionicu u sakristiju. Svi ustanu, držeći zapaljene svijeće u rukama, a đakon, koji ima pred sobom uskrsnu svijeću, s desne oltar, s lijeve vjernike, pjeva bez prekida uskrsnu pohvalu.

(Ako crkva ima ambon uskrsna se pohvala pjeva na njemu; no čitanja pred uskrsnom svijećom, kako je naznačeno naprijed (br. 15). Ako su pak dva ambona, čitanja se čitaju na

ambonu sa strane poslanice, pohvala sa strane evanđelja).

14. Kad se završi pjevanje pohvale, ugase se svijeće, i svi sjednu. Đakon skine bijelo ruho i opet obuče ljubičasto.

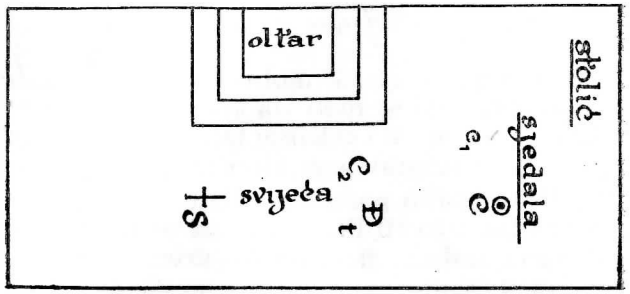

15. Zatim jedan lektor, u sredini svetišta, u istom stavu kao i đakon, no na golom stalku čita prvu lekciju. Celebrant te đakon i subđakon, kler i puk sjede i slušaju. Kler i ministri pokrivene glave.

16. Na koncu čitanja svi otkriju glavu i ustanu. Celebrant kaže: Oremus, đakon: Flectamus genua; svi kleknu i tiho se mole, uključivši tu i celebranta, koji klekne na klupčicu, koju mu spremi ceremonijar. Nakon par trenutaka đakon pozove: Levate. Svi ustanu i celebrant sklopljenih ruku u ferijalnom tonu izrekne molitvu.

(Iza prve lekcije lektor i ceremonijar lekcija ostanu pred stalkom i kleknu na mjestu; odu, dok celebrant moli molitvu. Kod drugih lekcija, ako su lektori različiti, izmijene se za kantika.)

17. Međutim drugi lektor dođe k stalku. Kad se završi molitva čita se druga lekcija. Na koncu lekcije i kantika, moli se molitva uz iste obrede gore opisane. Tako i pri koncu ostalih lekcija.

Prvi dio litanija

18. Kad se završi molitva Deus, celsitudo humilium, koja se moli iza četvrte lekcije, svi kleknu, uključivši i celebranta, koji klekne kod sjedala, na pripravljenu klupčicu.

Dva pjevača pođu u sredinu svetišta, kleknu i počnu pjevati litanije Sviju svetih; svi odgovaraju, a da ne ponavljaju zazive.

19. Litanije se pjevaju sve do Propitius esto, isključivo.

Blagoslov krsne vode

a) Gdje je krsni zdenac unutar crkve.

20. Dok se pjevaju litanije Sviju svetih, akoliti priprave u sredini svetišta, sa strane uskrsne svijeće, na strani poslanice sve što je potrebno za blagoslov vode i zapale svijeće na svojim svijećnjacima.

(Gdje je običaj, da se iz škropionica odstrani sveta voda od Vel. četvrtka do Vel. subote, a ne blagosliva se ni krsna voda, voda će se blagosloviti u sakristiji uz običajnu formulu iz Obrednika. Ako je samo jedan svećenik, učinit će to prije obreda i voda se ulije u škropionicu, kad se oltar svečano uređuje za misu. Ako ima više svećenika, jedan će od njih blagosloviti vodu u sakristiji iza lekcija. — D. A. 4198, 6).

21. Nakon zaziva Omnes sancti svi ustanu. Pjevači se vrate na svoje mjesto. Priđe se k blagoslovu krsne vode. Načinivši reverenciju oltaru rasporede se za blagoslov krsne vode ovako: u sredini celebrant, koji ima pred sobom posudu s vodom za blagoslov, s desne uskrsna svijeća i ceremonijar, s lijeve križonoša (klerik u koti, različit od subđakona; OHS, n. 21). Subđakon u ovom obredu drži rubove plašta celebranta, da mu olakša pokrete. (Kler ostaje na svom mjestu). Đakon i subđakon podržavaju plašt. Kad je sve gotovo, akolit otvori OHS pred celebrantom, koji pjeva u ferijalnom tonu molitvu Omnipotens sempiterne Deus i prefaciju.

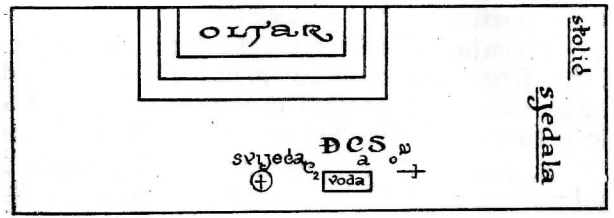

Dok se pjeva prefacija 2. ceremonijar drži na pladnju ručnik, da ga preda đakonu, koji će ga pružiti celebrantu, kada to bude potrebno.

Nakon riječi: gratiam de Spiritu Sancto, celebrant razdijeli vodu s desnicom u formi križa i odmah obriše ruku.

Nakon riječi: per Deum vivum, pravi tri znaka križa nad zdencem.

Iza super te ferebatur razdijeli vodu s desnicom, škropeći s njome na četiri strane svijeta na ovaj način:

1
3 4
2

i odmah obriše ruku.

Na riječi in nomine Patris, promijeni glas u tonu lekcije.

Iza tu benignus aspira dahne tri puta nad vodom u formi križa.

Pjevajući: Descendat uroni malo svijeću u vodu; (svijeću mu doda akolit), i izvuče je; uroni je ponovo dublje, i povisi ton glasa pjevajući drugi put Descendat, i izvuče je; treći puta je uroni do dna, pjevajući s još višim tonom descendat i *ne* izvuče je.

Dahne tri puta u vodu u formi trozuba (Ψ) nastavljajući: totamque.

Pjevajući riječi fecundet effectu, izvuče svijeću. Drugi ceremonijar primi svijeću i briše je. Celebrant nastavi prefaciju promijenivši je u formu lekcije. Svi odgovore: Amen.

2. ceremonijar uz pomoć, ako je potrebno, sakristana zagrabi blagoslovljene vode za potrebu crkve i vjernika.

2. ceremonijar pruži đakonu posudice s krizmom i katekumenskim uljem. Đakon dade celebrantu katekumensko ulje, koji ga malo ulije u vodu u formi križa govoreći razgovjetno: Sanctificetur, i vrati posudicu đakonu. Ovaj mu pruži krizmu, a celebrant ulije malo u vodu u formi križa govoreći: Infusio chrismatis. Zatim držeći posudicu s krizmom i uzevši onu

s katekumenskim uljem i držeći obadvije u desnici, kaže glasno Commixtio, i na riječi In nomine Patris, ulije ulje tri puta u vodu, zatim vrati posudice đakonu, koji ih preda kleriku.

Kadioničar ode u sakristiju da uzme kadionicu s vatrom i tamjanom.

Celebrant s desnicom raširi sveta ulja po čitavoj površini vode. Zatim 2. ceremonijar pruži celebrantu krišku kruha, limuna (i sapuna) te vode da opere i ručnik da obriše ruke.

22. Celebrant stavi tamjan u kadionicu i formira se ophod za prijenos krsne vode u zdenac. 2. ceremonijar, turifer, križonoša, kler, đakon i subđakon (ili dva klerika) s posudom krsne vode, celebrant u pratnji prvog ceremonijara (ili đakona i subđakona, ako posudu nose dva klerika). Celebrant, đakon i subđakon (ako ne nose posudu) idu otkrivene glave. Kler također. Uskrsna se svijeća ostavi na svom mjestu. Dok se ophod kreće, pjeva se Sicut cervus. Došavši k zdencu, ako je moguće, kadioničar uđe u krstionicu i stane s desne, a križonoša s lijeve; kler ostane izvana, u dva reda. Celebrant, đakon i subđakon uđu u krstionicu.

Nakon što se ulije voda u zdenac, celebrant rekne Dominus vobiscum i Oremus. Zatim, uzevši kadionicu od đakona, pokadi zdenac. Nakon toga vrate se u šutnji u istom redu. Kad dođu u svetište, 2. ceremonijar, kadioničar, križonoša, odu na svoje mjesto. Kler sjedne u svoje klupe. Celebrant s đakonom i

subđakonom na sjedala... Ugase se svijeće klera i naroda.

b) Gdje je krstionica odijeljena od crkve.

23. U crkvama, gdje je krstionica izvan crkve, pa se želi blagoslov krsne vode obaviti u samoj krstionici, nakon zaziva Sveto Trojstvo jedan Bože kler se poreda procesionaliter ovako: 2. ceremonijar i kadioničar klerik s križem između akolita (sa zapaljenim svijećnjacima) klerik s uskrsnom svijećom, kler, celebrant s đakonom i subđakonom. Pjevači i puk ostanu na svojim mjestima i nastave pjevati litanije ponavljajući, ako je potrebno zazive. Izvan svetišta celebrant, đakon i subđakon pokriju glave. Blizu zdenca pjeva se Sicut cervus.

U krstionici poređaju se ovako: klerik s uskrsnom svijećom, križonoša i akoliti na ulazu u krstionicu okrenu se prema procesiji; kler se poreda u dva reda između križa i celebranta, koji je okrenut prema križu i zdencu. Đakon i subđakon pridržavaju plašt. Jedan klerik (kadioničar) drži otvoren misal pred celebrantom, koji u ferijalnom tonu pjeva: Dominus vobiscum i molitvu Omnipotens... respice.

Nakon molitve, ako to dopušta prostor krstionice, uđu: klerik, koji nosi uskrsnu svijeću, križonoša s akolitima, koji su uvijek okrenuti prema celebrantu, kler, celebrant, đakon i subđakon .Približe se k zdencu, okrenuti, ako je moguće, prema istoku.

Ako je prostor ograničen, uđu samo celebrant i đakon te subđakon.

Blagoslov vode obavlja se kako je gore opisano. Kad se završi obred, vrate se svi u šutnji u crkvu i priđe se k obnovi krsnog zavjeta.

c) Gdje nema krsnoga zdenca pa se i ne obavlja blagoslov krsne vode.

24. Kad se završi prvi dio litanija, bez daljnjega se pristupa k obnovi krsnog zavjeta, kako je to opisano u slijedećem paragrafu.

Obnova krsnog zavjeta

25. Celebrant skine ljubičasto ruho i obuče štolu i plašt bijele boje te blagoslovi tamjan. Zatim, predvođen od 2. ceremonijara, kadioničara i akolita, koji nose OHS i škropionicu s blagoslovenom vodom, i uz pratnju đakona i subđakona učini reverenciju oltaru i stane uz uskrsnu svijeću te je okadi. Svi izuzevši celebranta i onih, koji su zapriječeni, drže u rukama zapaljene svijeće. Akolit drži otvorenu knjigu OHS. Celebrant okrenut k puku održi nagovor i postavlja obredna pitanja.

Ako celebrant vrši obred s ambona i stalka, a ograničenost prostora ne dopušta prisutnost više osoba, đakon i subđakon ostanu stajati do podnožja samog stalka.

Kad se završi obnova, celebrant poškropi vjernike (s vodom, koja je uzeta od krsne, ako je obavljen blagoslov krsne vode; s običnom

blagoslovljenom vodom, ako se blagoslov krsne vode nije obavio).

26. Obnova se krsnoga zavjeta može obaviti u narodnom jeziku, s prijevodom odobrenim od Ordinarija.

Drugi dio litanija

27. Ugase se svijeće i svi kleknu. Dva pjevača u sredini svetišta nastave pjevanje litanija.

28. Celebrant, đakon, subđakon, akoliti, kadioničari odu u sakristiju i spreme se za svečanu misu. (Ako je zgodnije, mogu se celebrant, đakon i subđakon obući i kod svojih sjedala.)

29. Međutim sakristan i klerici prenesu uskrsnu svijeću na stranu evanđelja i stave je na njezin svijećnjak, skinu zastor s tabernakula i antipendij ljubičaste boje, uzmu velum humerale sa stolića, stave kanonske tablice i misal, skinu sa sjedala celebranta, đakona te subđakona ljubičasto sukno (ako su bila s njime pokrivena) ili stave na njih bijelo sukno (ako nisu bila pokrivena), ako je to u običaju. Zapale svijeće na oltaru.

Akoliti u sakristiji zapale svoje svijećnjake a kadioničar pripravi vatru.

Oltar se ukrasi s relikvijarima i cvijećem.

Misa Uskrsnog bdjenja

30. Kad su pjevači došli s pjevanjem do Agnus Dei, polazi celebrant, đakon, subđakon

predvođeni kadioničarom i akolitima sa svijećnjacima k oltaru, tako da se nađu u svetištu pri koncu Christe, exaudi nos. Svi ustanu. Pjevači litanija vrate se na svoje mjesto. Načinivši propisnu reverenciju oltaru (i koru), celebrant ispustivši pristupne molitve uzađe k oltaru, poljubi ga i okadi, po običaju.

31. Pjevači, završivši litanije, odmah bez stanke započnu Kyrie eleison, kao u misi. Celebrant ponovi Kyrie prikladnim glasom s đakonom i subđakonom (u polukrugu), zatim u sredini oltara zapjeva Gloria. Zazvone zvona i mala zvona (zvone cijelo vrijeme dok se moli Gloria), orgulje zasviraju, otkriju se slike i kipovi.

Misa ove noći razlikuje se od ostalih u ovome:

a) Nakon što je blagoslovio subđakona iza poslanice celebrant pjeva tri puta Alleluia, svaki put višim glasom; čitava zajednica ponovi u istom tonu. Đakon i subđakon stoje u polukrugu, kao za ulaznu pjesmu. Svi stoje.

b) Za evanđelja akoliti stoje uz đakona sklopljenih ruku, bez svijećnjaka. Tamjan se nosi.

c) Nema Credo. Celebrant veli Dominus vobiscum i Oremus ali ne stih Ofertora. Na Lavabo kaže Gloria Patri. Ne govori Agnus Dei niti daje Pax.

Nakon što se celebrant pričestio s presv. Krvi, svi kleknu. Đakon otkrije ciborij, poklekne zajedno sa celebrantom i subđakonom. Celebrant uzme česticu te se svi zajedno okrenu k puku a celebrant govori Ecce Agnus i tri

puta Domine, non sum dignus. Ako se đakon i subđakon žele pričestiti, kleknu na supedanej a celebrant ih pričesti. Kadioničar i ceremonijar ili dva druga akolita, drže pred njima pričesno platno. Kad su se pričestili, đakon i subđakon opet ustanu, pokleknu i promijene mjesto. Đakon uzme patenu i drži je kod pričesti klera kod oltara (izuzevši svećenike) i vjernika kod pričesne klupe.

Hvale

32. Kad se završi pričest, kadioničar ode u sakristiju po kadionicu. Pjevači pjevaju trostruki Alleluia i psalam Laudate Dominum in sanctuario eius.

Celebrant, obavivši abluciju, pođe k misalu i moli antifonu i psalam tiho. Đakon i subđakon stoje u polukrugu, kao kod ulazne pjesme. Zatim svi ustanu. Celebrant zapjeva antifonu Et valde mane; subđakon stane s lijeve celebrantu. Stavi tamjan u kadionicu i okadi oltar po običaju, zatim se pokadi celebrant, kler i narod, kao kod običnih Hvala. Kadioničar odnese kadionicu u sakristiju i vrati se k oltaru ili u kor.

33. Ponovivši antifonu celebrant pođe u sredinu oltara (đakon i subđakon jedan za drugim) poljubi oltar, kaže Dominus vobiscum i proslijedi misu. Na Ite, missa est đakon nadoda dva Alleluia. Nakon podijeljenog blagoslova ispušta se zadnje evanđelje i svi se vrate u sakristiju.

34. Ako iza mise slijedi odmah svečana proslava uskrsnuća s ophodom, kako se to u

nekim župama obavlja, đakon mjesto Ite missa est pjeva Benedicamus Domino s dvostrukim Alleluia. Celebrant ne daje blagoslova niti ne čita zadnjeg evanđelja, nego iza molitve Placeat poljubi oltar te odmah siđe in plano, poklekne zajedno s đakonom i subđakonom, polazi na stranu poslanice, gdje skine manipul i misnicu i obuče plašt bijele boje. Đakon i subđakon skinu manipul, te se zatim svi vrate u sredinu oltara, pokleknu i pođu k »Božjem grobu«.

(Obred »proslave uskrsnuća« vidi na str. 114.)

B. Obred uz asistenciju jednog đakona

Stvari, koje treba pripraviti:

Sve kao za svečani obred, izuzevši ono, što je vlastito subđakonu.

Uskrsno bdjenje

1. Za blagoslova vatre i svijeće đakon stoji s desne celebranta, da mu asistira, kad je to potrebno.

2. Nakon što je blagoslovljena svijeća đakon skine ljubičasto ruho i obuče bijelo. Blagoslovi se tamjan, formira se ophod, u kojem đakon nosi zapaljenu uskrsnu svijeću i obavlja obred opisan u svečanom obredu.

3. Kad je odložio svijeću u svetištu, uzme OHS, primi blagoslov od celebranta i pjeva Exultet, pokadivši prije knjigu i svijeću.

4. Nakon što je otpjevao Exultet skine đakon bijelo ruho i obuče ljubičasto; pomaže, ako je potrebno pjevati čitanja i kaže Flectamus genua i Levate poslije Oremus.

5. Za litanija kleči sa celebrantom i, ako nema pjevača, pomaže mu u pjevanju.

6. Za vrijeme blagoslova krsne vode, asistira celebrantu, ukoliko je potrebno, stojeći mu s desne strane.

7. Kod prijenosa krsne vode u zdenac, sudjeluje u ophodu, kako je naznačeno u svečanom obredu. Ako posudu s krsnom vodom nose ministranti, on prati celebranta, stojeći s lijeve i pridržavajući mu plašt.

8. Za vrijeme obnove krsnog zavjeta, stoji s lijeve celebranta. Iza Pater noster pođe na desno i pruži mu škropilo i prati ga kod škropljenja naroda.

9. Dok se pjeva drugi dio litanija, ili iza otpjevanih, obuče zajedno sa celebrantom bijelo ruho za misu.

10. U misi pjeva evanđelje, donese na oltar kalež, ulijeva vodu i vino u kalež; na koncu mise spremi kalež i odnese ga na stolić, pjeva Ite, missa est, odnosno Benedicamus Domino s dva Alleluja.

11. Ako je potrebno pomaže dijeliti sv. Pričest.

C. Jednostavni obred

Stvari koje treba pripraviti

Sve kao za svečani obred izuzevši ono što je vlastito đakonu i subđakonu.

Potrebna su bar četiri dobro uvježbana ministranta.

Uskrsno bdjenje

Blagoslov novog ognja

1. Pravovremeno se iskreše novi oganj izvan crkve iz kremena.

2. Ministranti obuku u sakristiji svoja odijela i rasporede sve stvari na svoja mjesta; oltar pokriju s oltarnicima, no svijeće ostaju ugašene. Celebrant obuče ruho: amikt, albu, cingulum, stolu, ljubičasti plašt ili, ako ga nema, ostane u albi sa stolom.

3. Načinivši propisanu reverenciju križu ili slici u sakristiji, pođu prema crkvenim vratima u ovom redu: 3. ministrant, sklopljenih ruku; 4. ministrant s križem; celebrant, sklopljenih ruku i pokrite glave, između 1. i 2. ministranta, koji pridržavaju plašt; prolazeći ispred glavnog oltara svi, izuzevši 4. ministranta, učine reverenciju križu.

4. Izvan crkve 4. ministrant smjesti se na pogodnom mjestu, tako da s križem bude okrenut prema celebrantu. Ovaj stane pred stalak, koji se nalazi između celebranta i križa, i skine biret te ga preda 1. ministrantu. Ovaj odloži biret na stolić i uzme škropionicu.

Stojeći pred novim ognjem celebrant moli u ferijalnom tonu i sklopljenih ruku molitvu Deus, qui per Filium tuum. Zatim poškropi tri puta oganj, a da ništa ne govori (škropilo mu pruža 1. ministrant).

3. ministrant stavi s mašicama nešto žeravice u kadionicu, celebrant stavi tamjan govoreći Ab illo benedicaris, zatim šuteći okadi tri puta novi oganj. 3. ministrant odloži kadionicu i uzme tanjurić s 5 zrna tamjana.

Blagoslov uskrsne svijeće

5. 1. ministrant donese uskrsnu svijeću pred celebranta, koji sa šiljkom ureže (simbolički) križ između rupica pripravljenih za stavljanje zrna tamjana; na vrhu križa ureže slovo alfa a na dnu omega; između krakova križa četiri brojke tekuće godine. Istovremeno govori formulu Christus heri et hodie (vidi potanje kod svečanog obreda).

6. 3. ministrant pruži 5 zrna tamjana, koje celebrant, ako nisu blagoslovljena, blagoslovi, poškropi ih tri puta a zatim pokadi isto tri puta, ne govoreći ništa. Zatim ih utisne u svijeću govoreći glasno: Per sua sancta vulnera (vidi svečani obred).

7. Zatim 3. ministrant pruži celebrantu malu svijeću, zapaljenu na novom ognju, kojom celebrant zapali uskrsnu svijeću govoreći glasno: Lumen Christi gloriose (vidi svečani obred).

8. Na koncu celebrant blagoslovi uskrsnu svijeću moleći u ferijalnom tonu i sklopljenih ruku molitvu Veniat.

9. U međuvremenu se ugase sva svjetla u crkvi.

10. Zatim celebrant skine ljubičasto ruho uz pomoć 2. ministranta (koji to ruho i biret odnese u sakristiju), obuče štolu i dalmatiku bijele boje, stavi tamjan u kadionicu (3. ministrant) i uzme od prvog ministranta uskrsnu svijeću. Zatim se formira ophod: prvi ide kadioničar, slijedi križonoša, zatim celebrant s uskrsnom svijećom ,onda druga dva ministranta i puk. Svaki nosi ugašenu svijeću u ruci, s vanjske strane. 1. ministrant nosi celebrantu svijeću.

11. Na vratima crkve, ili ako se obred blagoslova vatre i svijeće obavio u crkvi, u prvoj trećini njezinoj, celebrant stojeći zapjeva Lumen Cristi a svi drugi, izuzevši križonoše i kadioničara, kleknu prema uskrsnoj svijeći i odgovore: Deo gratias; i 1. ministrant zapali na uskrsnoj svijeći svijeću za celebranta.

Ophod produži u šutnji. U sredini crkve po drugi put, višim tonom, zapjeva celebrant: Lumen Christi, a svi drugi kleknu i odgovore Deo gratias, a ministranti i sav kler (ako je prisutan) zapale na uskrsnoj svijeći svoje svijeće.

Kad je celebrant stigao u svetište pred oltar u sredini svetišta celebrant još višim glasom zapjeva: Lumen Christi, a svi drugi, kleknu i odgovore Deo gratias; ministranti pak zapale nekoliko svijeća prije pripremljenih na uskrsnoj svijeći i s njima zapale svijeće nekolicini vjernika a ovi predaju dalje svijetlo drugima, tako da svi vjernici zapale svijeće; tako-

đer se zapale sva svijetla u crkvi (no ne na oltarima).

12. Kad je ophod stigao k oltaru, svi polaze na svoja mjesta: kadioničar k stoliću, križonoša pred stalak, sa strane evanđelja, celebrant stavi uskrsnu svijeću na malo podnožje, koje stoji u sredini svetišta.

Celebrant pođe zatim k sjedalu i blagoslovi tamjan. 1. ministrant pruži mu OHS. On je uzme, klekne na stepenicu oltara sa strane poslanice i kaže: Iube, Domine, benedicere. Dominus sit in corde meo et in labiis meis, ut digne et competenter annuntiem suum paschale praeconium. Amen.

13. Zatim u pratnji 1. i 3. ministranta s kadionicom stane uz stalak, stavi na njega knjigu, okadi je i okadi uskrsnu svijeću s tri jednostavna zamaha idući oko nje. Kadioničar odnese kadionicu u sakristiju. Svi ustanu i drže zapaljene svijeće u ruci. Celebrant — koji ima pred sobom uskrsnu svijeću (i križ), s desne oltar, s lijeve vjernike; — pjeva bez prekida uskrsnu pohvalu.

Čitanja

14. Kad se završi pjevanje, svi ugase svijeće i sjednu. Celebrant skine kod sjedala uz pomoć 1. i 2. ministranta bijelo ruho i uzme ljubičastu štolu i plašt. Križonoša stavi križ blizu stolića sa strane poslanice.

15. Celebrant se vrati k stalku (s kojega se u međuvremenu skine bijeli zastor) i čita lekcije, na istom mjestu gdje je pjevao Pohvalu. Ministranti i puk sjede i slušaju. Ako ima prikladnih čitača, celebrant ostaje kod svoga sjedala. (Lector idoneus — dječak, mladić ili stariji svjetovnjak, dobro poučen i obučen u talar i superpelicij). Obredi se zatim odvijaju kao u svečanom obredu.

16. Na koncu lekcija, ili iza kantika, mole se molitve ovako:

Svi ustanu; svećenik stojeći pred stalkom kaže: Oremus. Flectamus genua. I svi kleknu sa celebrantom, mole par trenutaka u šutnji. Kad celebrant kaže: Levate, svi ustanu, a on moli molitvu. Ako je čitač drugi, a ne celebrant, onda celebrant kaže formule Oremus, Flectamus genua, Levate na svom mjestu kod sjedala.

17. Čitanja, kantici i molitve su naznačene u OHS.

Prvi dio litanija

18. Kad završi molitvu Deus, celsitudo humilium, koja slijedi iza 4. lekcije, svi kleknu uključivši i celebranta. 2 pjevača u sredini svetišta, pred uskrsnom svijećom pjevaju litanije. Ako nema pjevača, zapjeva ih sam celebrant klečeći s ministrantima na pobočnoj stepenici oltara sa strane poslanice. Svi odgovaraju. Zazivi se ne ponavljaju. Litanije se mole sve do zaziva: Propritius esto, isključivo.

19. Zatim, ako crkva ima krsni zdenac, prelazi se k blagoslovu krsne vode.

20. Dok se mole litanije Sviju svetih, 3. i 4. ministrant pripreme uz uskrsnu svijeću sa

strane poslanice sve što je potrebno za blagoslov krsne vode.

21. Nakon zaziva Omnes sancti et sanctae Dei, svi ustanu. Pjevači, ako ih je bilo, vrate se na svoja mjesta. Blagosiva se krsna voda. Učinivši reverenciju oltaru, rasporede se oko posude s vodom ovako: u sredini celebrant, s desne uskrsna svijeća, a s lijeve križonoša. 3. ministrant drži pred celebrantom knjigu OHS, ukoliko se za to ne upotrebi stalak. 1. i 2. ministrant pridržavaju plašt celebrantu, i pomažu mu svaki put kad je to potrebno. Blagoslov vode obavlja se u svemu kako je opisano kod svečanog obreda.

22. Kad se završi blagoslov, stavi celebrant tamjan u kadionicu i formira se ophod, da se odnese krsna voda u zdenac: kadioničar, križonoša, drugi i prvi ministrant, koji nose posudu s vodom, celebrant (pokrivene glave). Dok traje ophod, pjeva se Sicut cervus: ako nema pjevača ni klera, recitira glasno sam celebrant. Kad dođu k zdencu, kadioničar uđe u krstionicu i stane s desna, križonoša s lijeva. Nakon što je voda ulivena u zdenac, celebrant kaže Dominus vobiscum i Oremus s molitvom. Zatim okadi zdenac. U istom se redu povrate k oltaru, u šutnji. Kadioničar stane uz stolić, križonoša odloži križ. Celebrant pođe s kjedalu. Vjernici i kler (ukoliko je prisutan) upale svijeće.

23. Ako se blagoslov krsne vode obavlja izvan crkve u krstionici, iza zaziva Sancta Trinitas, unus Deus, celebrant se tamo uputi s ministrantima (i s klerom), dok puk ostaje u

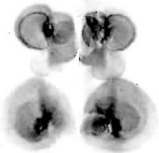

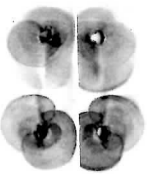

crkvi i pjeva litanije. Prvi ide kadioničar, za njim križonoša, onda celebrant u sredini između 1. i 2. ministranta, koji pridržavaju plašt.

Obnova krsnoga zavjeta

24. Nakon što je obavljen blagoslov krsne vode, ili, ako se taj blagoslov ne obavlja, iza prvoga dijela litanija, pristupi se k obnovi krsnoga zavjeta.

25. Celebrant odloži ljubičasto ruho, obuče štolu i plašt bijele boje i blagoslovi tamjan. Zatim predvođen 3. ministrantom, koji nosi kadionicu, 1. ministrantom koji ima škropionicu s blagoslovljenom vodom, i u pratnji 2. (s OHS) i 4. ministranta, načini reverenciju oltaru i stupi pred uskrsnu svijeću te je okadi. Svi imaju u ruci upaljenu svijeću. Celebrant održi vjernicima nagovor i obredna pitanja. Nakon što je završena obnova celebrant poškropi vjernike.

26. Obnova krsnoga zavjeta može se obaviti na narodnom jeziku u prijevodu odobrenom od Ordinarija.

Drugi dio litanija

27. Kad se završi obnova krsnoga zavjeta, svi ugase svijeće i kleknu. Pjevači ili 2 ministranta nastave pjevanje litanija. Nema li prikladnih pjevača, sam će celebrant dovršiti litanije.

28. Dok se pjeva 2. dio litanija (ili, ako ih sam celebrant pjeva, kad završi pjevanje lita-

nija) celebrant i ministranti odu u sakristiju i priprave se za misu.

29. U međuvremenu sakristan, uz pomoć 3. i 4. ministranta (ako je potrebno) prenese uskrsnu svijeću na stranu evanđelja i stavi je u njezin svijećnjak. Skine ljubičasti zastor i antipendij, i stavi misal i kanonske pločice na oltar, skine sa sjedala ljubičasto pokrivalo, ako je bilo na sjedalu, i stavi bijelo (ako je običaj). Zapali svijeće na oltaru i stavi na njega relikvijare i posude sa cvijećem.

Ako nema pjevača, sam će celebrant nastaviti, kako je već gore spomenuto, s pjevanjem litanija. Klekne na pobočnu stepenicu, sa strane, 1. i 2. ministrant. 3. i 4. ministrant odlože križ i kadionicu te pomažu sakristanu opremiti oltar, kako je gore rečeno. Kad se završe litanije, svi odu u sakristiju i spreme se za misu. Celebrant obuče svečano bijelo ruho, a ministranti također obuku svečana ministranska odijela.

30. Kad se s pjevanjem litanija došlo do Christe, exaudi nos, uputi se celebrant k oltaru: ide između 1. i 2. ministranta, noseći kalež spremljen za misu, predvodi 3. ministrant s kadionicom i 4. sklopljenih ruku. Svi ustanu. Pjevači zapjevaju Kyrie mise.

31. Celebrant učini propisanu reverenciju oltaru, ministranti pokleknu. Zatim uzađe zajedno s 1. i 2. ministrantom na supedanej. 3. ministrant pođe na stranu poslanice, a 4. ode k stoliću. (Celebrant rasprostre korporal i stavi na njega kalež i ciborij za pričest. Zatim poljubi oltar, stavi tamjan u kadionicu i blagoslovi ga po običaju). 3. ministrant drži kadionicu, 2. lađicu s tamjanom. Onda obavi kađenje oltara. Za kađenja oltara prati ga 1. i 2. ministrant (1. s lijeve, 2. s desne). Preda 1. ministrantu kadionicu i ovaj ga pokadi. Nakon kađenja 1. ministrant preda kadionicu 3. ministrantu i zajedno s 2. ode na svoje običajno mjesto. Celebrant ode na sredinu oltara te moli Kyrie, a zatim zapjeva Gloria in excelsis Deo. Zazvone zvona, zasviraju orgulje, slike i kipovi se otkriju.

Misa ima neke posebnosti kako je opisano u svečanom obredu.

32. Hvale. — Kad se završi pričest, kadioničar ode po kadionicu. Pjevači međutim pjevaju mjesto Communio trostruki Alleluia i psalam 150 Laudate Dominum in sanctuario eius. Celebrant obavi abluciju i ode k misalu te čita (ili pjeva, ako nema pjevača) istu antifonu i psalam; zatim pjeva antifonu Et valde mane i Benedictus; dok se to pjeva, okadi oltar, i puk. Kadioničar odnese kadionicu u sakristiju.

33. Ponovivši antifonu celebrant pođe u sredinu, poljubi oltar, kaže Dominus vobiscum i nastavi misu. Na Ite, missa est doda dva Alleluia, izmoli Placeat, poljubi oltar, dade blagoslov i ispustivši zadnje evanđelje vrati se zajedno sa svim ministrantima u sakristiju, učinivši prije propisnu reverenciju oltaru.

34. Ako odmah iza mise slijedi svečana proslava uskrsnuća s ophodom, kako je to običaj u nekim župama, onda celebrant mjesto Ite, missa est pjeva Benedicamus Domino s dva

Alleluia, moli Placeat, poljubi oltar te odmah ispustivši blagoslov i zadnje evanđelje, siđe in plano, poklekne, pođe na stranu poslanice, skine manipul i misnicu i obuče plašt bijele boje uz pomoć ministranta. Zatim pođe u sredinu oltara, učini propisnu reverenciju i pođe k »Božjem grobu«.

D. Proslava uskrsnuća

U nekim je biskupijama običaj od davnine, da se uskrsnuće proslavi teoforičkom procesijom; Presveto se nosi od »Božjeg groba« u ophodu, ako je lijepo vrijeme izvan crkve (obično okolo crkve) na veliki oltar. Ne bi trebalo ukidati taj običaj, jer se vrlo lako dade uskladiti s novim liturgijskim obredima Svete sedmice. U nekim župama obavlja se ta proslava uskrsnuća odmah iza mise uskrsnog bdjenja, i to je, čini se, najprikladnije. U drugim župama taj se obred obavlja prije glavne mise na samu uskrsnu nedjelju, što također ima svojih prednosti. Župnik će odlučiti prema prilikama župe, u koje će vrijeme obaviti tu proslavu uskrsnuća. Prema postojećim propisima ima se to obaviti, kako slijedi:

1. a) *Ako proslava slijedi odmah iza mise uskrsnog bdjenja:*

Mjesto Ite, missa est pjeva se Benedicamus Domino s dvostrukim Alleluia. Celebrant izmoli molitvu Placeat, poljubi otlar i ispustivši blagoslov i zadnje evanđelje Sv. Ivana, silazi in plano, učini (zajedno s asistencijom) propisnu reverenciju oltaru i pođe na stranu poslanice gdje skine manipul i misnicu i obuče plašt bijele boje (đakon i subđakon skinu manipul). Zatim pođe u sredinu oltara, učini propisnu reverenciju oltaru i polazi u ophodu k »Božjem grobu«.

b) *Ako se proslava obavlja prije glavne mise na sam Uskrs:*

Svečano zvonjenje zvona ima sazvati puk u crkvu. Svećenstvo, klerici i ostali službenici obuku propisano odijelo. Celebrant obuče amikt, albu, štolu i plašt bijele boje, bila asistencija ili ne, đakon i subđakon oblače također amikt, albu, đakon štolu i dalmatiku, a subđakon tunicelu bez manipula. Iz sakristije polaze u ophodu ka grobu.

2. U ophodu idu ovim redom: 2 kadioničara s kadionicama i lađicom, križonoša između dvojice akolita (ministranata), koji nose zapaljene svijećnjake, klerici (ministranti) sklopljenih ruku, svećenstvo, na koncu celebrant među đakonom i subđakonom, koji pridržavaju plašt, sva trojica pokrite glave. Ako ophod kreće iz sakristije pa prolazi ispred velikog oltara, valja da mu svi naprave reverenciju: svi pokleknu osim kanonika u njihovoj crkvi i celebranta, koji treba da se duboko naklone; no ako je Presveto u velikom oltaru, tada i ovi treba da pokleknu.

3. Došavši k svetom grobu križonoša sa svjećonošama ostane na izlazu, dok ostali dođu bliže k oltaru te se postave u dva reda, da

može između njih proći celebrant s asistencijom. Celebrant i asistencija, čim dođu na vidik Presvetomu, skinu birete; ceremonijar ili tko drugi pobrinut će se, da se bireti odnesu k velikom oltaru. Tada svi zajedno pokleknu na oba koljena te kleknu, celebrant i asistencija na najnižu stepenicu oltara.

4. Kleknuvši koji čas adoriraju u šutnji. Zatim ustanu i celebrant zapjeva antifonu *Tražio sam,* a kor nastavi antifonu i psalam: Zašto se bune narodi, koji se pjeva ili govori naizmjenično, završi se sa Slava Ocu i antifona se opetuje. Tada đakon (ili sam celebrant, ako nema asistencije) zapjeva: O uskrsnuću Tvojem, Kriste, aleluja; i dobivši odgovor: Veseli se nebo i zemlja, aleluja, celebrant pjeva Pomolimo se i molitvu: Bože, koji nas svake godine razveseljuješ... Ako se obred obavlja u noći iza mise uskrsnog bdjenja pjeva molitvu: Bože, koji ovu presvetu noć prosvjetljuješ — iz mise uskrsnog bdjenja.

5. Poslije molitve kleknu svi, a celebrant duboko naklonivši glavu, ustane i stavi tamjan u obje kadionice bez blagoslova, jednom od njih pokadi Presveto po običaju, i dobije velum humerale.

6. Zatim đakon ustane i odlazi po Presveto. Skine pokaznicu i stavi je na oltar. Međutim pristupi i celebrant, poklekne zajedno s đakonom, koji mu pomogne kod uzimanja pokaznice i pomogne mu omotati velum oko ruke i pokaznice. Đakon poklekne uz subđakona na supedanej.

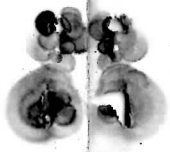

7. Celebrant primivši pokaznicu, okrene se k puku i zapjeva: Aleluja, tri puta sve višim glasom, po napjevu kojim se pjeva iza poslanice kod mise uskrsnog bdjenja; iza svakoga pjevači istim glasom opetuju.

8. Čim se otpjeva Aleluja đakon i subđakon ustanu te stanu uz celebranta, đakon s desne, subđakon s lijeve, a pjevači počnu pjevati uskrsnu pjesmu i procesija se razvije redom, kako je gore rečeno.

9. Celebrant noseći Presveto stupa pod baldahinom, uz njega podržavajući plašt đakon i subđakon, a neposredno pred njim kadioničari, koji kade Presveto. Pjevati se mogu uskrsne pjesme na pučkom jeziku.

10. Ophod se vraća pred veliki oltar. Došavši pred veliki oltar, subđakon klekne na najnižu stepenicu, a celebrant s đakonom odmah uzađe na supedanej k samom oltaru, gdje đakon primi od celebranta pokaznicu, stavi je u sredini oltara na korporal, zajedno s celebrantom poklekne i siđe in plano, k subđakonu, koji ustane.

11. Stojeći zapjeva: Tebe Boga hvalimo. Dok se pjeva, svi stoje. Na riječi: Tebe dakle molimo, dok ih moli celebrant tiho s asistencijom, kleknu na oba koljena; a kad se iste riječi pjevaju tada imadu svi u crkvi kleknuti, a ne samo oni, koji vrše službu kod oltara.

12. Kad se svrši pjevanje, đakon pjeva: Blagosivajmo Oca bez aleluja, a dobivši odgovor, pjeva: Uskrsnuo je Gospodin sa aleluja. Nato celebrant pjeva Pomolimo se i dvije molitve.

13. Iza toga svi kleknu te se pjeva: Divnoj dakle i Bogu Ocu. Celebrant stavlja tamjan, pokadi Presveto po običaju, pjeva se Kruh s neba s aleluja s molitvom; Bože, koji si nam; daje se blagoslov s Presvetim, i nakon blagoslova, Presveto se odmah pohrani u tabernakul, ili se nosi na drugi oltar ili kapelicu gdje se čuva.

14. Kad se Presveto pohranilo u tabernakul, svi ustanu, i pjeva se: Kraljice neba s molitvom. Na to svi pokleknu te se vrate u sakristiju istim redom kojim su iz nje pošli.

15. Ako nema asistencije, tada sam celebrant čini sve ono, što bi mu inače pomogao đakon; isto tako pjeva stihove prije molitava. U ophodu u ovom slučaju ne ide uz njega nitko.

16. I u ovom ophodu može da asistira samo đakon, bez subđakona. U tom slučaju vlada se u svemu, kako je gore rečeno za đakona.

SADRŽAJ

Sveta Sedmica Strana

Pastoralna i obredna priprava — — — — 3
Opće odredbe — — — — — — — — 4
Upotreba svečanog ili jednostavnog obreda — 5
Cvjetnica — — — — — — — — — 6
Veliki četvrtak — — — — — — — — 7
Veliki petak — — — — — — — — — 9
Velika subota i Uskrsno bdjenje — — — 10

Nedelja II. Muke — Cvjetnica

Svečani obred — — — — — — — — 13
Obred uz asistenciju jednog đakona — — — 23
Jednostavni obred — — — — — — — 25

Veliki četvrtak

Svečani obred — — — — — — — — 32
Obred uz asistenciju jednog đakona — — 44
Jednostavni obred — — — — — — — 46

Veliki petak

Svečani obred — — — — — — — — 54
Obred uz asistenciju jednog đakona — — 69
Jednostavni obred — — — — — — — 71

Velika subota

Svečani obred — — — — — — — — 83
Obred uz asistenciju jednog đakona — — 103
Jednostavni obred — — — — — — — 104
Proslava uskrsnuća — — — — — — — 114